

ARCHITECTS' COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DES ARCHITECTES D'EUROPE

TMMOB MİMARLAR ODASI
CHAMBER OF ARCHITECTS OF TURKEY

Mimarlık & Yaşam Kalitesi

1. Avrupa'da mimarlık mesleği, dünya üzerinde rekabet gücü en üst düzeydeki bilgiye dayalı ekonomiye ulaşmak yolunda **Lizbon Gündemi**'nde belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesine kendini adanmıştır. Bu yolda, yaşam çevrelerinde etkin sürdürülebilirliğin sağlanması için gerekli bütüncül ve bütünlüştürmüş politikaların kabul edilerek uygulanması şarttır.
2. İnşaat sektörü, AB ekonomisinin refahı ve toplum üzerindeki önemli etkisi göz önünde bulundurulduğunda, tüm yönleriyle AB politikalarında yüksek önceliği hak etmektedir. Özellikle, toplumun gelişmekte olan taleplerine yeterince cevap vermek ve bu suretle sektörün hem AB düzeyinde hem de küresel düzeyde gelecekteki rekabet gücünü garanti altına almak açısından, sektörde yürütülmekte olan **araştırma ve geliştirme** çalışmalarına daha çok yatırım yapılması gerekmektedir.
3. Tasarım ve inşaat sektörlerinin canlılığı, mimarların geniş bir çoğunluğunun uygulamalarını gerçekleştirdiği **küçük ve orta ölçekli girişimlerin** geniş kapsamlı katkılarıyla desteklenmektedir. Bu girişimlerin doğasını hesaba katarak sağlam bir çerçeve üzerine kurulu politikaların uygulanması, sektörün gelecekte toplumun ihtiyaçlarını karşılaması için gerekli kapasitenin temelini oluşturmaktadır.
4. Genel olarak toplum ve özel olarak vatandaşlar, mimarlık hizmetleri için hem işveren hem de sonuç ürünün kullanıcıları durumundadırlar. Kamusal politikaların, her düzeyde, toplum içinde **yapılan ve kamusal mekânların kalitesine** değer veren bir kültürel yapı oluşturmaya çalışması gereklidir. Bunun ötesinde, mimari değerleri anlamaya yönelik farkındalığın ve yeteneğin eğitim sürecinde mümkün olduğunca erken anlaşılması, anaokulundan başlayıp formal eğitimin tüm aşamalarında sürdürülmesi önemlidir.
5. Gelecekteki AB araştırma programlarının, yaşam kalitesi, kentsel çevre, yapı miras, mevcut yapılar ve inşaat için yenilikçi yaklaşımlar gibi önemli konuları **-yani kısaca, mimarlığı-** kapsayacak biçimde uygun bir şekilde oluşturulmasını sağlamak gereklidir. Daha da fazlası ACE, Avrupa Komisyonu'nu, yaşam çevrelerini etkileyecek tüm politika önerilerinde bu araştırmaların sonuçlarının gereğince hesaba katılmasını sağlamaya çalışmaktadır.
6. Kamusal ve özel yapıların sürdürülebilirliği ve kamusal mekânların güvenliğinin vatandaşların refahı ve dolayısıyla toplumun sosyal yapısı üzerinde çok büyük etkisi vardır. Bundan dolayı, **sürdürülebilirliğin tüm yönleriyle** –sosyoekonomik, kültürel ve çevresel- yaşam çevrelerinin gelişiminde dikkate alınmasını sağlanması gerekmektedir. Bu açıdan formal sürekli mesleki gelişim, mimarların çalışma hayatları süresince bilgi ve becerilerinin değişen teknolojik, sosyal ve hukuki ortama uyum sağlamasını kesinleştirmek açısından temel bir şart haline gelmektedir.
7. Yapı projelerinin tümünde kaliteli bir sonuç elde etmek büyük ölçüde iyi çalışma yöntemlerinin ve tüm **proje katılımcıları** arasında iyi ilişkilerin kurulmasına bağlıdır. Hem mimarın hem de diğer aktörlerin olaylar zincirinin içinde bütünlüştürmüş ve yeterli ölçüde yer alması, süreç içinde tutarlılık, verimlilik ve kalitinin kolayca elde edilmesi için gereklidir.
8. Yapıların çevre üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi için kullanılan temel metodolojilerin benimsenmesi ve kullanılması gelecekteki yaşam kalitesi için temel bir öneme sahiptir. ACE, bu hedeflere ulaşmak için **yaşam döngüsü maliyeti ve yaşam döngüsü analizinin** tanıtılması ve kullanılmasının gerekli olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle ACE, tüm toplum açısından paranın gerçek değerinin görülebilmesi için, çevre, kalite ve yaşam döngüsü etkenlerini dikkate alan ilkelerin tüm kamu ihalesi kontratlarına bir değerlendirme kriteri olarak dahil edilmesini desteklemektedir.
9. Mimarlık hizmetlerinin ediniminde **kaliteye dayalı seçim**in sağlanması yönünden, mimarlar arasındaki rekabet, deneyime dayanan ve hizmet bedelinin dışında bırakıldığı, önceden belirlenmiş kriterler üzerine kurulmalıdır. ACE, uygulanan prosedürler arasında, **mimari tasarım yarışmalarını** meslek içinde rekabeti sağlaması ve aynı zamanda mimarlık hizmetlerinin elde edilmesinde kalite ve yenilikçi fikirleri artırmaya katkıda bulunması açısından iyi bir yöntem olarak görmektedir.
10. ACE, toplumdaki refah ve canlılığın kamu kullanımına açık kaliteli hizmetlere bağlı olduğu düşüncesinden hareketle, kamu yapılarının ve hizmetlerinin elde edilmesinde yeni modellerin denenmesini değerli bulmaktadır. Yaşam çevresinde yüksek bir mimari kalite elde edilmesi ve dolayısıyla sürdürülebilirliğe katkıda bulunulması hedefi, mimarlık hizmetlerinin ekonomik ve politik çıkarlardan habersiz elde edilmesini gerektirmektedir. Buradan hareketle, **kamu kurumları** yeni ihale modelleri uygularken, gelişimine katkıda bulunulan projelerin uzun vadeli mimari kalitesini sağlama **yükümlülüklerinden** geri adım atmamalıdır.
11. Üye ülkelerin ulusal yasalarında yeni **AB Kamu İhalesi Direktifleri**'nin yürürlüğe girmesiyle, genişlemiş AB'deki Yapısal Fonlar için yeni bir dönemin başlaması aynı zamana rastlayacaktır. Bu, toplumsal fonların yaşam çevresindeki gerçek sürdürülebilirlik başarılarıyla kıyaslanması hedefine ulaşmak için gerekli adımları başlatmak açısından eşsiz bir fırsat sunmaktadır.
12. Tüm vatandaşlar için uygulanabilir bir gelecek kurulması açısından, **kentsel çevre için yeni politikaların** oluşturulmasında rol alan tüm aktörlerin seferber edilmesi büyük önem taşımaktadır. ACE bunu sağlamak için aktif olarak çalışacaktır ve özellikle Avrupa Parlamenteleri'ne ve politika oluşturulmasında rol alan diğer aktörlere bu konuda sunulan bilgi ve uzmanlığın daha da geliştirilmesini sağlayacaktır.
13. Kentsel alanlarımızda daha yüksek bir yaşam kalitesine sahip olmak için **kentler ve bölgeler** arasında daha yüksek düzeyde bir eşgüdüm ve işbirliği sağlanması gerekmektedir. Bu anlamda, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi'nde sunulan politik ilkelerin uygulanması bu tür çoklu çalışmalar için uygun bir başlangıç noktası olacaktır.
14. Kaliteli mimarlık, tüm sürdürülebilirlik ilkeleriyle bir araya geldiğinde, **vatandaşlarımızın asli ihtiyaçları ve yasal isteklerini** karşılayacak, güzel ve varlığını sürdürebilir bir yapı çevre için ön şarttır. Bu konu, sadece göstermelik bir eklenti olarak değerlendirilmemeli, iyi planlanmış kent politikalarının önemli bir bileşeni olarak ele alınmalıdır.
15. Kentsel planlama politikaları çok derin etkilere sahip olduklarından, AB bünyesi içinde kentsel planlama, tasarım ve yönetim politikalarına ilişkin yürütülmekte olan katılımcı prosedürler tüm ilgili grupları içermeli, böylece sağlam temellere dayanan yönetim ilkelerine uygun bir şekilde, **kentsel çevrenin kalitesi için ortak sorumluluk anlayışı** oluşturulmalıdır.
16. İşverenin, yapı çevre bir projenin gerçekleştirilmesi için gerekli entelektüel hizmetlerin çeşidi ve maliyeti konusunda yeterince bilgilendirilmesini sağlamak için uygun bilgi sistemleri kurulmalı ve bu sistemlerin yasal çerçevesi Topluluk yasalarında çözümlenmelidir. Tarihsel bilgiye dayalı olanları da kapsayacak bu sistemler, iç pazardaki rekabetin düzgün bir şekilde sürmesini sağlamak için, **işverenin farklı üreticiler tarafından sunulan hizmetlerin kaliteleri** arasında karşılaştırmalı değerlendirme yapabilmeleri için gereklidir.
17. **Kişilerin ve hizmetlerin dolaşımı** yoluyla kazanılan zenginliğe her zaman önem vermiş olan mimarlık mesleği, yüksek eğitim ve staj standartlarıyla desteklenecek serbest dolaşım hedefini ve bu dolaşımın yasal açıdan da tanımlanmasını sağlayacak koruyucu önlemleri desteklemektedir. Öte yandan, işveren sunulan hizmet kalitesi açısından karşılıklı tanıma, yalnızca düzgün bir şekilde değerlendirilecek ve üzerinde anlaşılacak **yetkinlik düzeylerine dayalı** olması halinde etkin olabilecektir.
18. ACE, Bolonya modeliyle uyumlu bir şekilde üniversite düzeyinde minimum **5 yıllık eğitim** üzerinde kurulu, yüksek kalitede mimarlık eğitiminin sürdürülmesini desteklemektedir. Bu eğitim, Mimarlar Direktifi'nin 3. maddesinde belirtilen bilgi ve beceri kazanımını sağlamalı ve eğitimi, mimarlık uygulamasına geçmeden önce en az iki yıllık bir pratik deneyim süreci izlemelidir. Bu yaklaşım, Uluslararası Mimarlar Birliği'nde oybirliğiyle kabul edilen mimarlık uygulaması için tavsiye edilen uluslararası standartlarla da uyum içindedir.
19. Mimarlığın toplum üzerindeki etkisi yaşam kalitesi üzerinde temel öneme sahiptir. Bundan hareketle, Mimarlar Direktifi'ndeki ilkelerin Mesleki Niteliklerin Tanınması üzerine önerilen yatay direktife dahil edilmesinin ardından mimarların eğitimine ilişkin üçlü görüşmelerin sürdürülmesi uygun olacaktır.
20. Mimarlık, ülkemizden her birinin **tarihi, kültürü ve yaşam dokusunun temel bir özelliğidir**; vatandaşların gündelik yaşamında başlıca sanatsal ifade unsuru olarak, geleceğin mirasını da oluşturmaktadır. Aidiyet ve kimlik duyguları insan toplumu ve kültürünün önemli bir özelliğidir. Mimari ifadenin çoğunlukla bu kültürel ve toplumsal ihtiyaçların taşıyıcısı olması nedeniyle, bu etkilerin tasarımda yeterince yer alması önem kazanmaktadır.
21. ACE, Avrupa Konseyi'ne yaptığı çağrıda belirttiği üzere, mimari kalitenin ve mimarlık hizmetlerinin kendine özgü doğasının tüm AB politikaları, önlemleri ve programlarında dikkate alınması gerektiğine kararlı bir şekilde inanmakta ve Avrupa Mimarlık Politikası'nın oluşturulmasına doğru adım adım ilerlemektedir.

Bu kitap Hervé Nourissat (1946–2003)
anısına adanmıştır.

Mimarlık & Yaşam Kalitesi

Avrupa Mimarlar Konseyi Politika Kitabı 2004

TMMOB MİMARLAR ODASI YAYINLARI

Mimarlık & Yaşam Kalitesi
Avrupa Mimarlar Konseyi Politika Kitabı 2004

© Architects' Council of Europe – Conseil des Architectes d'Europe, 2004
© TMMOB Mimarlar Odası – Chamber of Architects of Turkey, 2005
(Türkçe çevirisi için)

Eylül 2005
1.500 adet

Yayınlayan
TMMOB Mimarlar Odası

Çeviri
Aydan Erim

Yayına Hazırlayan
Tuğçe Selin Tağmat

Grafik Tasarım
Per Lander, Stockholm

Grafik Uygulama
Yalçın Matbaası, Ankara

Baskı
Yalçın Matbaası, Ankara

ISBN 975-395-924-9

Avrupa Mimarlar Konseyi (Architects' Council of Europe-ACE), merkezi Brüksel'de bulunan ve bu kitabın yayımlandığı tarih itibarıyla Avrupa Birliği'ne üye 25 ülkeden tümünün, aday ülkelerin çoğunun ve ayrıca İsviçre ile Norveç'in de aralarında bulunduğu ülkeleri temsil eden ulusal kayıt ve mimarlık meslek örgütlerini üye olarak kabul eden bir örgüttür. Bu bağlamda örgüt, yaklaşık 450.000 Avrupalı mimarı temsil etmektedir. ACE, 1990 yılında kurulmuştur ve temel görevi, mimarlık, mimarlık uygulaması, mimarlık politikası ve yapı çevre üzerinde doğrudan etkisi olan AB Politikası alanlarındaki gelişmeleri izlemek ve bu alanlarda etkin rol üstlenmektir.

Architects' Council of Europe – Conseil des Architectes d'Europe
Rue Paul Emile Janson 29
B -1050 Bruxelles, Belgium
T: +32 2 543 1140
F: +32 2 543 1141
E: info@ace-cae.org
W: www.ace-cae.org

Bu kitap ACE Genel Kurulu tarafından konuyla ilgili yetkilendirilen Çalışma Grubu'nun ürünüdür. Kitabın metni Kristin Kerstein (Berlin) ve aşağıda isimleri belirtilen ACE Çalışma Grubu üyeleri tarafından kaleme alınmıştır: Leopoldo Freyrie (2004 ACE Başkanı); Katarina Nilsson (2003 ACE Başkanı); Alain Sagne (Genel Sekreter); Adrian Joyce (Genel Sekreter Yardımcısı) ve Eoin O'Cofoigh (ACE'nin 1995 yılında yayınladığı Beyaz Kitap'ının yazarıdır ve aynı zamanda çalışma grubuna danışmanlık yapmıştır).

Christoph Muenzer, Philippe Boille, Marc Santens, Utz Purr, Ralf Lottes, Thomas Maibaum, Georg Pendl, Jan Ketelaer, Caroline Andre ve Dominique Depasse kitabın farklı aşamalarında değerli katkılar vermişlerdir. Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığı, Belçika'daki Fransız Topluluğu Bakanlığı ve Belçika'daki Flaman Topluluğu Bakanlığı kitabın çıkarılması için sponsorluk desteği vermişlerdir.

İçindekiler

Sunuş s.4

Giriş s.6

Bölüm 1: Avrupa 2010 s.9

Bilgiye Dayalı Rekabetçi bir Ekonomi

Yaşam Çevresinin Genel Sürdürülebilirliği

Bölüm 2: Oluşturulacak Politikanın Kapsamı ve Ana Paydaşları s.11

İnşaat Sektörü

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve Zanaatkarlık

Serbest Mesleklerin Bağımsız Niteliği

Mimarlık Pratiğinin Kendine Özgü Nitelikleri

Bölüm 3: Yaşam Çevresinde Genel Olarak Sürdürülebilirliğin Sağlanması s.14

Sürdürülebilir Gelişmenin Kültürel Yönleri

Her Düzeyde Uygun Eğitim ve Bilinç

Yeni Bilginin Önemi – Yenilikçilik, Araştırma ve Sürekli Mesleki Gelişim

Sürdürülebilir İnşaat

Girişimler

Değerlendirme Araçları ve Göstergeleri

Kent Mekânlarına Bütüncül ve Bütünleşmiş Yaklaşımların Gerekliliği

Bölüm 4: İyi Çözümlerin Uygulanması s.19

Kalite Sağlamanın Yolları

Kaliteye Dayalı Seçme Usulleri

Yeni İhale Yöntemleri

Kamu Kesimindeki İşverenlerin Topluma Karşı Özel bir Sorumluluğu Vardır

Bölüm 5: Aşılması Gereken Temel Sorun: Kentsel Çevrenin Kalitesi s.23

Uygun bir Eylem Alanı: Kentler

Zorunlu bir Gereksinim: İyi Yönetişim

Bölüm 6: Gerçekleşen İç Pazarda Tüketicinin Korunması s.27

Yeterli Yasal Düzenleme Gereği

Dolaşım ve Yeterliklerin Tanınması

Bölüm 7: Bir Avrupa Mimarlık Politikasına Doğru s.30

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu

Sonuç

Mimarlık Politikaları Kaynakçası s.32

Dipnotlar s.32

ACE Üyesi Örgütler s.33

Sunuş

Yıl 1994... Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) "Avrupa, Mimarlık ve Yarın" başlıklı bir Beyaz Kitap hazırlamak üzere yola çıktı. Önemli bir aşamanın köşe taşı oluşturduğu kuşku götürmeyen bu başvuru belgesi, 1995 yılında İngilizce ve Fransızca olarak basıldı ve Avrupa dilleri başta olmak üzere Türkçe, Rusça ve Çince dahil, yaklaşık bir düzine dile çevrildi.

Beyaz Kitap her şeyden önce, ACE tarafından temsil edilen tüm örgütlerin bu heyecan verici proje etrafında toplanmasına olanak verdi. Her ülkenin farklı kültürel birikimini, siyasi yapısını, idari uygulamalarını ve de itici gücü entelektüellik olan ve geleneksel olarak güçlü bir bireysellik sergileyen bu mesleği düşündüğünüzde, bunun hiç de kolay bir iş olmadığını görebilirsiniz. Aslına bakılırsa, özellikle Avrupa'da geçerli olan yaşam kalitesini ve yaşam çevrelerinin kalitesini etkileyen zayıf politikaların ışığında, kitabın içerdiği güçlü analizler etrafında görüş birliği sağlanması göreceli olarak kolay oldu. Bunun ötesinde, farklı sorumluluk düzeyleri için belirlenen hedefler ve geleceğe ilişkin öneriler üzerinde de ortak görüşler sağlanabildi.

ACE Beyaz Kitabı, ikinci olarak, gerek Avrupa'da ve gerekse Avrupa'nın ötesinde yaygın bir tartışmanın başlamasına esin kaynağı oldu. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde mimarlık alanında gönüllü olarak hazırlanan birçok ulusal politikanın ortaya çıktığını gördük. Kültürleri çok farklı olan Finlandiya ve Fransa gibi bazı ülkeler bu politikaların ele alınacağı bir hükümetlerarası Forum oluşturulmasında öncülük yaptı. Bu Forumun çalışmaları şu anda yoğunlaştırılmaktadır fakat daha 2001 yılının Şubat ayında Avrupa Bakanlar Konseyi tarafından çok önemli bir siyasal belge olan kentsel ve kırsal alanlarda mimarlığın kalitesi konusunda bir kararın alınmasına yol açtı. Burada ilginç olan, bu kararda mimarlığın ekonomik ve sosyal boyutlarının önemi ile, mimarlıkla kentsel politikalar ve mekânsal gelişme politikaları ve çevre arasındaki karşılıklı etkileşimin vurgulanmasına karşın, bu çalışmayı yürütenlerin kültürden sorumlu bakanlar oluşudur.

Yıl 2004... Aradan on yıl geçti ve ikili bir gerçeği kabullenmek zorundayız. Bir yandan ulusal ve Avrupa çapındaki politikaları etkileyen önemli siyasal gelişmeler olurken öte yandan vatandaşlarımızın yaşam çevrelerinin iyileştirilmesi yolunda çok kısıtlı bir gerçek ilerleme sağlanabilmiştir. Bu konuların fark edilmesinde belirgin bir artış görülmesine ve geleceğe ilişkin siyasal eğilimlerin daha yüreklendirici olmasına karşın, durum ne yazık ki budur. Aslına bakılırsa, özellikle kentsel çevredeki durumun aciliyeti ve ciddiyeti, bu sorunların üzerine uygun politikalar ve tedbirlerle bütüncül bir çerçevede gitmekte yetersiz kaldığı sürece, eylemin itici gücü olacaktır.

Avrupa'da İç Pazarın gerçekleşmesi yönündeki çabalar, Birliğin yeni Üye Devletlerle genişlemesi ve küreselleşme karşımızdaki en zorlu ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunlardır. Bunlara kaynakların tükenmesi, kentsel alanların yenilenmesi ve yeniden

canlandırılması, yaşam standartlarının düşmesi, toplumsal ayrışma ve tüketicinin korunmasını da eklemek gerekir.

Tüm bu zorlu sorunlar Avrupa çapında aktif bir işbirliğini zorunlu kılmakta ve tüm Avrupa vatandaşlarının yaşam kalitesini önemli ölçüde iyileştirmeyi hedef alan yeni yaklaşımlar, yenilikçi ve ortak çözümler gerektirmektedir. Sivil toplumun ve özellikle de meslek örgütlerinin aktif olarak devreye girmesi artık gerçekleşmelidir. Bu amaç gerçekleşmediği sürece, Avrupa'nın ekonomik, toplumsal ve siyasal olarak inşası yanıltıcı bir gerçek olarak kalacaktır. Yaşam çevresi toplumun ana öğelerinden biridir ve toplumun ne ölçüde bir evrim geçirdiğini yansıtır. Zamanımızın yaklaşık yüzde doksanı yapıların içinde ya da yapılı çevrede geçirdiğimizi hatırlamakta yarar var.

“Mimarlık ve Yaşam Kalitesi” başlıklı bu Politika Kitabı'nın temel amacı politikacıların, karar vericilerin ve meslek adamlarının kendilerinin, bir yanda ekonomik ilerleme ve rekabetçiliği, diğer yanda da sürdürülebilirliği kapsayan başlıca siyasi politikaların birleştirilmesinin acil bir ihtiyaç olduğunu fark etmelerini sağlamaktır. Bunu sağlayabilmek için önümüzdeki birkaç yılın çok belirleyici olacağı konusunda hiçbir kuşku olmamalı.

Anayasa ve genişleme bağlamında Avrupa'nın geleceğine ilişkin büyük seçeneklerin var olduğu günümüz, aynı zamanda miras aldığımız fikirlerin yeniden irdelendiği ve yaşam kalitesini ilgilendiren politikalar ve finansal mekanizmalarda hem pragmatik hem de gerçekçi yaklaşımların benimsendiği bir dönem olmalıdır. Tüm bunların aynı zamanda 450 milyon vatandaşımızın günlük yaşamına ilişkin heyecan verici bir vizyon çerçevesinde sağlanması gerekmektedir. 450,000 mimarı temsil eden ACE bu alandaki Avrupa politikalarının kabul edilmesi ve tam olarak bütünleştirilmesi için gerekli katkıyı sağlamak yolunda elinden gelenin en iyisini yapmaya kararlıdır.

Bu kitap, Avrupa Parlamentosu'nda yeni bir yasama dönemi başlarken, yeni bir Komisyon atanırken ve Avrupa genişlerken, sadece bir tartışmayı değil, aynı zamanda siyasal eylemi de canlandırmayı amaçlamaktadır.

Leopoldo Freyrie
Avrupa Mimarlar Konseyi Başkanı - 2004

Giriş

Pazar yerindeki kahvehane, sanat müzesi, futbol stadyumu ya da kendi dört duvarları... En sevdiğiniz yerler neresi diye sorulduğunda Avrupa vatandaşları geniş bir yelpazeyi kapsayan farklı cevaplar vermektedir. Bu cevaplar insanların korunma ve güvenlik duygusuna, paylaşılan deneyimlere ve karşılıklı etkileşime, güzellik ve mutluluğa duydukları ihtiyacı, kısacası kendi bireysel mutluluk arayışlarını yansıtır. İnsanlar çok kez iyi mimarlık ve kentsel planlamanın yaşamları için ne kadar önemli olduğunu ve günlük konforlarının nasıl mekânların tasarımı ile belirlendiğini ancak olumlu algılayışlarında bir değişiklik olduğu zaman fark ederler. Çevre ancak bir yük haline geldiğinde insanlar onun özünü sorgulamaya başlamaktadır.

Eğitim düzeyi giderek yükselen ve daha bilgili bir toplumda, gerek insanların yapıları çevrenin kalitesine ilişkin beklentileri, gerekse bu beklentilere cevap verecek yaratıcı katkılar artmaktadır. Planlama ve inşaat sektörünün temel niteliği büyük farklılıklar gösteren ve karmaşık yapılarıdır ve sektörün var olan kaynaklarını Avrupa'nın tüm vatandaşlarının yararına kullanabilmek yeteneği giderek önem kazanmaktadır.

Avrupa inşaat sektörünün geleceği ile ilgili tüm taraflar -özellikle de politikacılar, kamu kesimindeki yetkililer ve kamu çalışanları, mal sahipleri, mimarlar ve diğer uzman danışmanlar ve sektörün kendisi- bireysel algılayışlar ve toplumsal gerekler, pazarın talepleri ve halkın ihtiyaçları arasındaki önlenemez farklılıkları görme ve bunları aşma görevine sahiptir. Avrupa bilgiye dayalı bir ekonomiye kavuşacaksa, bu gelişen beklentilerden kaynaklanan gerilimlere gereğince eğilen bir sürece girmek şarttır.

İnşaat Sektörünün Sorumluluğu

Eleştirel bakış ve bilgi sahibi tüketicilerin yaratılması bir AB Komisyonu hedefidir. Yapılı çevrenin öneminin farkında olan bu tür tüketiciler, sektörden talepleri geliştikçe, iyi mimarlık ve iyi kentsel planlama için itici bir güç olacaktır. Her Avrupa vatandaşının kendi yapıları çevresinin kalitesine ilişkin kişisel bir görüşü vardır ancak, bu vatandaşlar zaman zaman bu görüşlerini sözcüklere dökmeyi başaramazlar. Bunun farklı nedenleri vardır. Belki tasarım ve inşaat konusundaki bilgilere kolay erişemezler belki de görüşlerini kamusal alanda dile getirebilecekleri bir forum yoktur.

Günümüzde sadece kendisini adanmış ve ilgi duyan vatandaşlar yapıları çevreleri konusunda bilinçli bir fikre sahiptir ve kendilerini bu çevre ile tanımlayabilmektedir. Bu nedenle geleceğe ilişkin en önemli görevlerden biri kamu kesimindeki ve özel sektördeki bina sahiplerine karar aşamalarında yardımcı olup bilgilendirerek iyi planlama ve yüksek kaliteli inşaatların gerçekleşmesini sağlamak olmalıdır.

Kalite: Paylaşılan bir Amaç

Her inşaatın toplum üzerinde bir etkisi vardır ve bu nedenle inşaat etkinliği içindeki tüm aktörlerin sadece kendi ihtiyaçlarını

Fotoğraf: Rob't Hart

Konut kompleksi, Hagen Adası, Hollanda
Mimarları: Winy Maas, Jacob van Rijs,
Nathalie de Vries, MVRDV.
Kazandığı ödül: Mansiyon, Avrupa Birliği
Çağdaş Mimarlık Ödülü – Mies van der
Rohe Ödülü 2003.

düşünmemeleri ve toplumun çıkarları yönünde hareket etmeleri gerekir. Bu nedenle başarılı bir projenin elde edilmesinde iyi yetişmiş ve eldeki işlere en iyi çözümleri bulma becerisine sahip mimarlar kadar, örneğin, bilgi ve bilinç sahibi mal sahiplerinin varlığı da önemlidir.

Bir çok Avrupa ülkesinde, tüm paydaşların inşaat sürecine katılımını arttırmak ve iyi mimarinin kültürel ve ekonomik değerini anlatabilmek amacı ile, ulusal mimarlık politikaları benimsendi ya da bu politikaların geliştirilmesine başlandı.¹ Bu politikalara bakıldığında yaşam çevresinde kalite sağlamak amacı ile, kültürel, toplumsal, ekonomik ve çevresel faktörler dahil tüm temel öğelerin bütüncül entegrasyonuna olanak verecek ilkelerin belirlenmesi eğilimi gözlenmektedir.

Bu gelişmeler, kamu ve özel sektör katılımcıları arasında kurulacak yeni ortaklık modellerinin etkinliklerini kanıtlamak zorunda olduğu günümüzde daha da önem kazanmaktadır. Kamu kesiminin inşaat faaliyetlerine ayrılan kaynaklar kapsamlı bir iyi uygulamalar modelinin ortaya konması için artık yetersiz kaldığında, kaliteyi garanti edecek yeni araçların geliştirilmesi ve mevcut araçların güçlendirilmesi gerekmektedir.

Bu tür ortak girişimlerin kamu yararı açısından yine de gözetilmesi gereken ilkelere ihtiyacı vardır. Bu ilkelerin geliştirilmesi geleceğe yönelik önemli görevlerden biridir.

Gelecek İçin Sürdürülebilir bir Yaşam Çevresi

Sürdürülebilir inşaat, başka şeylerin yanısıra, günümüzde var olan doğal kaynakların, gelecek nesillerin bu kaynaklardan yararlanma şansını tehlikeye atmayacak şekilde, dikkat ve özenle kullanılması anlamına gelmektedir. Önümüzdeki birkaç yıllık dönemde, yeni kentsel gelişme stratejilerinin hazırlanmasına ek olarak inşaat malzemelerinin ve yapım tekniklerinin sürdürülebilirliği başlıca siyasal temalardan biri olacaktır. Enerji dahil, kaynakların etkin kullanımı mimarların, uzman danışmanların ve Avrupa inşaat sektörünün günlük faaliyetlerinde giderek daha da yaşamsal bir rol oynayacaktır. Örnek vermek gerekirse, şu anda yapıların enerji dengelerinin ya da binaların toplam çevresel performansının hesaplanmasına ilişkin bağlayıcı hesaplama yöntemleri bulunmamaktadır. Yeniden kullanılabilen inşaat malzemelerinin daha fazla kabul görmesini sağlamak için, inşaat ürünlerinin çevreyle uyumu ve geri dönüşümü alanında da çalışma yapılması gerekmektedir. Araştırma ile sağlanan önemli bilgilerin arazide uygulamaya yansıtılarak vatandaşlarımıza aktarılması ve mal sahiplerine sürdürülebilir inşaatın gerçekte ekonomik açıdan da geçerli olduğunun gösterilmesi gerekmektedir.

Bir Avrupa Mimarlık Politikasına Doğru

Avrupa mimarlık politikaları, yapılı çevreye ilişkin mevcut algılamalar ile günümüzdeki yapıların gerçeği arasında oluşan açığı kapatmalıdır. Genişleyen bir Avrupa'da yapılı çevrenin kalitesine ilişkin ortak rehberlere duyulan ihtiyaç daha da artacaktır. Avrupa Birliği, Paris, Londra, Milano ya da Varşova gibi büyük kentlerin etrafındaki

Fotoğraf: Nino Monastra

Stockholm'un çok-kültürlü bir banliyösü olan Rinkeby'de Gençlik Evi, İsveç Mimarları: Anders Bergcrantz, Bergcrantz Arkitekter AB. 1999 Kasper Salin Ödülü'ne aday gösterildi.

metropol gelişmelerden, bunların çeperlerindeki az nüfuslu kırsal kesimlere kadar bütün alanlarda mekânsal gelişme politikalarına ilişkin pek çok sorunla uğraşmak zorundadır. Avrupa'nın kentleri ve bölgeleri kalkınma sürecine giderek daha fazla katıldıkça yapısal olarak daha zayıf olan alanlar nüfus kaybı yaşayacak ve ekonominin merkezlerine kayan pek çok insan, hem kendi kökenlerini hem de geldikleri bölgenin, mimari miras da dahil, kültürel mirasını korumak kaygısını taşıyacaktır. Geleceğin bu Avrupa'sında kentsel yayılma ve sosyal parçalanma gibi konuların yanısıra kaynak olarak peyzajın da göz önüne alınması gerekir.

Avrupa Birliği, kentsel ve kırsal alanlardaki mimari kaliteyle ilgili bir Konsey Kararı² ile bu gelişmeleri dikkate aldığını göstermiş ve ilk kez, yapılı çevrenin tasarımına ilişkin ortak bir duruş benimsemiştir. Burada vurgulanması gereken, bu kararın Komisyon'dan *"tüm politikaları, tedbirleri ve programlarında mimari kalitenin ve mimarlık hizmetlerinin kendine özgü niteliklerinin dikkate alınması"*nı istemesidir. Daha 2000 yılında, mimarlık politikaları için bir platform sağlamak amacı ile, *"Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu"* kuruldu. Bu Forum Avrupa'daki hükümetler, meslek kuruluşları ve kültür kurumları için bir ağ oluşturma işlevi görmektedir. Her iki gelişme de bir Avrupa Mimarlık Politikası'nın elde edilmesi yolunda atılan önemli adımlardır ve bunların potansiyeli yitirilmemeli ve daha da geliştirilmelidir. ■

Mardi Çiftliği, Saaremaa Adası, Estonya.
Mimarı: Juri Okas. Kazandığı ödül: Estonya
Kültür Vakfı, 2002 yılı En İyi Bina Mimarlık
Ödülü.

Fotoğraf: Kaido Haagen

Avrupa 2010

Bilgiye Dayalı Rekabetçi bir Ekonomi

Avrupa Birliği 2000 yılında kendisine Lizbon Gündemi³ olarak bilinen iddialı bir hedef seçti. Buna göre genişlemiş Avrupa'nın 10 yıl içinde dünyanın en rekabetçi bilgiye dayalı ekonomisi haline gelmesi öngörülmüyor. Kabul edilışinden bu yana AB'nin siyasal gündemindeki birinci öncelik olarak tekrar tekrar pekiştirilen bu hedefe ulaşmak için Avrupa Komisyonu tarafından daha geliştirilmiş bir Hizmetler İçin İç Pazar Stratejisi (2003-2004)⁴ önerildi. Bu strateji, hizmet sektöründeki mevcut engelleri kaldırarak ve performans ve üretkenliği iyileştirerek, şu anda Birliğin Gayri Safi Milli Hâsılasının yaklaşık % 70'ini oluşturan Avrupa hizmet sektörünün rekabetçi gücünü arttırmayı hedeflemektedir. Güçlendirilmiş bu stratejinin bir sonucu da 2004 yılı başlarında Komisyon tarafından gündeme "İç Pazarda Hizmetler"⁵ konulu bir Direktif önerisinin getirilmesi oldu. Öneri, hizmet sunma özgürlüğüne engel olduğu varsayılan her şeyin kaldırılmasını amaçlamakta ve konuya yatay bir anlayışla yaklaşmaktadır.

Yaşam Çevresinin Genel Sürdürülebilirliği

Bunlara paralel olarak ve 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Anlaşması'nın kabul edilmesi sonucunda, sürdürülebilir kalkınma ilkesinin bütün Avrupa Birliği politikalarında uygulanması gerekmektedir. Bu ilke 2001 yılı Haziran ayında toplanan Göteburg Zirvesi'nde ve en son olarak da ilk kez altı AB Dönem Başkanlığı'nın ortak hedefi olarak 2004-2006 dönemi için kabul edilen Stratejik Program'da⁶ yinelenmektedir.

2002 yılında 6. AB Çevresel Eylem Programı "Çevre 2010: Kendi Geleceğimiz Kendi Seçimimiz"⁷ kabul edildi. Bu program sürdürülebilir kalkınmanın çevresel boyutlarını hedef almakta ancak aynı zamanda Avrupa Birliği içinde çevrenin ve yaşam kalitesinin genel olarak iyileştirilmesini de amaçlamaktadır. Program 2010 yılına kadar ilerleme kaydedilecek başlıca çevresel hedefleri ve öncelikleri tanımlamaktadır.

Çevresel Eylem Programı özellikle şunları hedefliyor:

- Peyzaj değerlerinin ve kentsel ve kırsal kültür mirasının korunması ve restore edilmesi ve vatandaşlar için yüksek bir koruma, yaşam kalitesi ve toplumsal esenlik düzeyi sağlanması.
- Küçük ve orta ölçekli işletmeler, zanaata dayalı kuruluşlar ve diğer oluşumlar dahil tüm işletmelerle çevresel performansın canlandırılmasını da içeren bir işbirliği sağlanması.
- Ürünlerin yaşam döngüsü boyunca çevresel gerekleri dikkate alan ve çevre dostu süreçlerin ve ürünlerin daha yaygın kullanımını sağlayacak bütünleşmiş bir politika yaklaşımının teşvik edilmesi.

1. AVRUPA'DA mimarlık mesleği, dünya üzerinde rekabet gücü en üst düzeydeki bilgiye dayalı ekonomiye ulaşmak yolunda Lizbon Gündemi'nde belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesine kendini adanmıştır. Bu yolda, yaşam çevrelerinde etkin sürdürülebilirliğin sağlanması için gerekli bütüncül ve bütünleşmiş politikaların kabul edilerek uygulanması şarttır.

- En iyi uygulamalara ilişkin rehberler ve Topluluk Kurumlarında çevreci alımların değerlendirilmesi araştırması da dahil olmak üzere, net ve yoruma yermeyen yönlendirmelerle kamu alımları sırasında bir yandan Avrupa Topluluğunun rekabet koşulları ve iç pazarın gereklerine uyulurken aynı zamanda çevresel kriterlerin de göz önüne alınmasının teşvik edilmesi.
- Yapıların tasarlanması planlaması ve yapım tekniklerinde, enerji sakınımı dahil, çevre açısından sorumluluk yansıtan tedbirlerin özendirilmesi

Bunlara ek olarak, programa göre yedi tane Tematik Strateji hazırlanacaktır ve bunlardan Kentsel Çevreye İlişkin Tematik Strateji üzerinde özellikle durulması gerekmektedir. Bu gereğin gerekçeleri bu kitabın ileriki bölümlerinde sunulmakta ve açıklanmaktadır.

Üzerinde durulmaya değer bir diğer gelişme de, uzun bir yasama tartışması sonunda, 2004 yılı başında kabul edilen kamu alımlarına ilişkin yeni Direktiflerdir. Yeni kurallarla getirilen önemli yeniliklerden biri gelecekteki kamu ihalelerinde çevresel boyutların çok daha ciddi bir şekilde devreye sokulacak olmasıdır. Bu kuralların 2006 yılı başlarında Üye Devletlerde ulusal yasalar olarak uygulamaya sokulması gerekmektedir.

Avrupa'da yaşam kalitesinin iyileştirilmesi açısından son derece önemli olan bu hedefler Lizbon Gündemi'nin temel amaçları ile de uyumludur. Mimarının ana öğelerinden birini oluşturduğu yaşam çevresinde sürdürülebilirlik sağlanacaksa, bu tedbirlerin tam olarak uygulanması zorunludur. Bu zorunluluk, özellikle 2006 yılından sonraki dönemde bölgesel kalkınmada sürdürülebilirliğin gözetileceği Yapısal Fonlar açısından da geçerlidir.

Bütüncül yaklaşımlar benimsenerek, bu politikaların gerçekleşmesi ve uygulanması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır. İleriki bölümlerdeki somut önerilerle bu sürece olumlu katkılar sağlanması amaçlanmaktadır. ■

Fotoğraf: Kaïdo Hagen

Estonya Parlamentosu Genel Kurul Salonu (restorasyon), Tallinn, Estonya. Mimarı: Ular Saar, 1997. Kazandığı ödül: Estonya Kültür Vakfı, tarihi bir iç mekânın restorasyonu için mimarlık ödülü.

Oluşturulacak Politikanın Kapsamı ve Ana Paydaşları

Yüzyıllar boyunca fikir ve etki alışverişleri ile gelişen mimarlık zenginliği, paylaşılan kültürel öğeler aracılığı ile dönüşüp gelişmeye devam etmektedir. Çağdaş mimarlık ülke sınırları ile tanımlanamaz – tasarım, planlama ve inşaat, artık küresel ölçekte paylaşılan hizmetlerdir. Avrupa farklılıklarının meyvelerini açık bir yaratıcılık ortamında tanıtmalı, bir yandan tek tek başarıların kavranıp takdir edilmesini sağlarken aynı zamanda Avrupa'daki kalite standartlarını herkesin yararına olacak bir şekilde yükseltecek sürekli bir değerlendirme süreci içinde olmalıdır.

Avrupa'da benimsenecek politikaların bu standartların tüm dünyada göreceği saygıyı sürekli kılması ve pekiştirmesi kamu yararı açısından yaşamsal bir gerektir. Avrupa Birliği küresel pazarda sıkı bir rekabetle karşı karşıyadır ve birliğin Lizbon Gündemi ile tanımlanan hedefi, gelecekteki rekabet gücüne dayanak olacak önemli bir temel taşıdır. Bugünün yapılı çevresi geçmiş nesillerin bilgi birikimi ile yenilikçi ve ileri görüşlü kavramların biraraya gelmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Elde edilecek ürünlerin, inşa edildikleri dönemi ve yeri yansıtabilmeleri için, yeni fikirler ve yaklaşımlar uygulamada denenmeli, teknolojik ilerleme var gücümüzle kovalanmalı ve yenilikçi teknikler geliştirilmelidir.

İnşaat Sektörü

Bir toplumdaki inşaat faaliyetleri değişimin güvenilir göstergelerinden biridir. Yapılı çevre bir toplumun havasını diğer tüm kültürel ifade yollarından daha iyi belgeler. Toplumun ekonomik ve sosyal etkinliği o toplumun kamusal alanlara yaklaşımı ve inşaat faaliyetlerinin türü ve kapsamı ile gözle görülür bir nitelik kazanır. Tümöyle işlevsel, kaliteli ve iyi yönetilen bir yapılı çevrenin toplum üzerinde motive edici bir etkisi vardır, toplumun kimliğini sürekli kılar ve toplumu her girişiminde kusursuzluğa doğru yönlendirir. İnşaat sektörünün giderek daha çok mevcut yapı stokunun yeniden canlandırılması, restorasyonu ve renovasyonuna yöneldiği günümüzde, bu özellikler daha da iyi görülebilmektedir.

Avrupa inşaat sektörü ekonomik açıdan önemini korumaktadır: 2002 yılında sektör kabaca 905 milyar Euro'luk cirosu ile en büyük sanayi işvereni konumundaydı ve bu, Avrupa Birliği'nin gayri safi milli hâsılasının yaklaşık % 10'u anlamına gelmektedir.⁸ Avrupa inşaat sektöründe toplam 11,8 milyon kişi doğrudan çalışmakta, pek çok kişi de sektörel ilgili alanlardaki işlerle yaşamlarını kazanmaktadır. Yapılan tahminlere göre 2002 yılında Avrupa'daki tüm çalışanların yaklaşık % 18'i inşaat sektöründeki işlerdedir. Ayrıca, etkisini tam olarak ölçmek mümkün olmasa da Sektör, Üçüncü Ülkelere uzmanlık ve bilgi ihraç etme potansiyeline sahiptir.

Yenilikçilik ve sürdürülebilirlik inşaat sektörünün en kritik iki ögesidir ve bunlar hem tek tek hem de birlikte çağımızın kalıcı bir şekilde belgelenmesinin koşullarını oluşturur. Yapılı çevre çoğu kez bu iki ögenin en az birinden yoksun olduğu için geleceğin hayranlık duyulan

2. İNŞAAT SEKTÖRÜ, AB ekonomisinin refahı ve toplum üzerindeki önemli etkisi göz önünde bulundurulduğunda, tüm yönleriyle AB politikalarında yüksek önceliği hak etmektedir. Özellikle, toplumun gelişmekte olan taleplerine yeterince cevap vermek ve bu suretle sektörün hem AB düzeyinde hem de küresel düzeyde gelecekteki rekabet gücünü garanti altına almak açısından, sektörde yürütülmekte olan araştırma ve geliştirme çalışmalarına daha çok yatırım yapılması gerekmektedir.

kültürel mirası olma potansiyelini de gerçekleştirememektedir. Bu potansiyelin gerçeğe dönüşmesi için hem başkaları hem de mimarlar inşaat sektörünün yöntem ve tekniklerinin, özellikle de tek koşul olmamakla birlikte inşaat sürecinin yönetiminin çağdaşlaştırılması gerektiğinin farkındadır.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve Zanaatkarlık

Ortaya yeni bir politika atılırken, ya da pazarda kaymalar olurken Avrupa'daki küçük ve orta ölçekli işletmelerin önemi göz ardı edilemez. 2002 yılında Avrupa'nın inşaat sektöründe 2,3 milyon işletme vardı⁹ ve bunların % 93'ünde çalışanların sayısı onun altındaydı. Tasarım ve danışmanlık sektöründeki küçük işletmelerin oranı da buna benzer bir düzeydedir. Tasarım ve danışmanlık sektörü Avrupa düzeyinde çeşitliliği ve esnekliği oldukça yüksek ve bu özellikleri ile de tüketicinin yararına olan bir hizmet sunmaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmelere ilişkin AB politikaları, çeşitliliği korumak ve tüketicie daha fazla seçme olanağı sunmak için bu yapıların varlığının sürdürülmesi ve teşviki yönünde aktif katkıda bulunmalıdır.

Yeni ve iyileştirilmiş yapıların ve kamuya açık alanlarının işvereni ve kullanıcıları olarak bütün kamu kurumları ve yerel yönetimler kalıcı standartlar belirlemektedir ve bunların her biri verdikleri kararlara göre değerlendirilecektir. Yüksek kaliteli bir yapı çevre ve özellikle de mimari elde etme hedefine erişebilmek için bağımsız ve yetkin danışmanların karar sürecinin her aşamasında devreye sokulması ve bu kişilerin tasarım ve planlama aşamalarına yeterince dahil edilmesi son derece gereklidir. Ayrıca, küçük ve orta ölçekli işletmeleri iş verme süreçlerine katmak, bir yandan nitelikli becerilerden yararlanılmasını garanti edecek, diğer yandan da var olan ekonomik ve sosyal yapıların çeşitliliğini koruyarak herkese iş olanağı sağlayacaktır.

Serbest Mesleklerin Bağımsız Niteliği

Mimarlar dahil, serbest meslek mensupları Avrupa'da yüzyıllardır çok önemli bir sosyal ve ekonomik rol oynamıştır. Bu kişilerin sunduğu bilgi yoğunluklu hizmetler, bunların alıcısı konumunda olanların güven duymasını gerektirir ve tüm vatandaşlara önemi ile orantılı bir kalite düzeyinde sunulmalıdır. Serbest meslek sahipleri genellikle eğitim ve meslek pratiği bağlamında yüksek kalite standartları tuttururlar ve sundukları hizmetin niteliği ve etkisi konusunda kişisel sorumluluk taşırlar. Ayrıca, çıkar çatışmalarını önleyebilmek için başkalarının ekonomik çıkarlarından bağımsız davranmak, bu kişilerin meslek pratiklerinin bir ön koşuludur. Söz konusu mesleklerin bu yönü, bu tür çatışmalar toplum için neyin en iyi olacağına ilişkin değerlendirmelerini olumsuz yönde etkileyeceği için, özellikle mimarlık mesleği açısından önem taşımaktadır.

Avrupa Adalet Divanı 1999 yılındaki bir davada verdiği kararda, serbest meslekler "...belirgin bir entelektüel özelliğe sahiptir, çok üst düzeyde yetkinlik gerektirir ve genellikle açık ve sıkı mesleki yasal düzenlemelere tabidir. Bu tür bir faaliyet uygulanırken, kişisel boyutun özel bir önemi vardır ve bu tür bir uygulama her zaman mesleki faaliyetlerin başarılmasında büyük oranda bağımsızlık içerir" demektedir.¹⁰

Fotoğraf: Hélène Binet

Otopark ve Tramway Terminali, Hoenheim Nord, Strazburg, Fransa. Mimarı: Zaha Hadid. Kazandığı Ödül: Avrupa Birliği Çağdaş Mimarlık Ödülü - Mies van der Rohe Ödülü 2003.

Yukarıda tanımlanan özelliklerin yanı sıra, serbest meslekler büyük ölçüde kamu yararı kaygısı taşır ve faaliyetlerinin toplum üzerinde belirgin bir etkisi vardır. Bu meslekler ayrıca, esneklik ve uyum sağlamak gibi nicel olarak tanımlanması zor beceriler içerir. Bu nedenlerle, serbest mesleklerin burada tanımlanan yeteneklerin sadece bir kısmını oluşturduğu kendine özgü niteliği, Avrupa Birliği'nin erişmeyi hedeflediği bilgiye dayalı ekonomi için değerli bir kaynak oluşturmaktadır ve bu mesleklerin bu hedefe ulaşmadaki katkısına değer verilmelidir.

Mimarlık Pratiğinin Kendine Özgü Nitelikleri

Şu ana kadar sözü edilen bütün niteliklere ek olarak, verdikleri hizmetin geleceğin çevresi üzerinde doğrudan etkisi olan mimarlar, yenilikçilik bağlamında sadece kendilerine özgü becerilere sahiptir – tek tek her yapı belirli bir kalite yaklaşımı ile ele alınmayı hak etmektedir. Mimarlar, bunun da ötesinde, bir projenin bütün parametrelerini göz önüne alarak ortaya koydukları çözümlerde bunları uygun bir şekilde birleştirmelerine olanak veren, özel bir etraflı ve kapsamlı düşünebilme kapasitesine sahiptir. Çözümlerde sadece müşteri için son derece önemli olan ekonomik faktörler değil, aynı zamanda toplumu genel olarak etkileyecek olan estetik, kültürel ve sosyal faktörler de düşünülmektedir. ■

3. TASARIM VE İNŞAAT sektörlerinin canlılığı, mimarların geniş bir çoğunluğunun uygulamalarını gerçekleştirdiği küçük ve orta ölçekli girişimlerin geniş kapsamlı katkılarıyla desteklenmektedir. Bu girişimlerin doğasını hesaba katarak sağlam bir çerçeve üzerine kurulu politikaların uygulanması, sektörün gelecekte toplumun ihtiyaçlarını karşılaması için gerekli kapasitenin temelini oluşturmaktadır.

Photo: Annika Jansson

White mimarlık bürosu, Stockholm, İsveç Mimarları: Bengt Svensson ve Linda Mattsson, SAR/MSA, White arkitekter AB. Kazandığı ödül: Kasper Salin Ödülü 2003

Yaşam Çevresinde Genel Olarak Sürdürülebilirliğin Sağlanması

Sürdürülebilirliğin sağlanması, bütüncül yaklaşımların geliştirilmesini gerektirir. Bütüncül yaklaşımların geliştirilmesi için farklı politika alanları, eylemler ve aktörler arasındaki ilişkiler ve etkileşimler kavranmalı ve bunlar dikkate alınmalıdır. Ayrıca mümkün olan her alanda sinerjiler desteklenmeli ve ağların oluşturulmasına olanak sağlanmalıdır.

Sürdürülebilir Gelişmenin Kültürel Yönleri

Sürdürülebilir kalkınma kavramı genel olarak içerdiği ekonomi, çevre ve sosyal etkiden oluşan üçlü bileşenle anlaşılmaktadır. Sosyal etki, yapıyı çevre için gerçekleştirilen projelerde üçü de etki sahibi olan kimlik, yaşam tarzı ve tarihi miras gibi kültürel yönleri de içermektedir. Genişleyen Birlik, artacak uyumlaştırma ve standartlaştırmalar yolu ile ekonomik açıdan ve çevre bakımından yarar görecekseler de, aynı mantığı kültür alanına uygulamak mümkün değildir. Bu nedenle, herhangi bir inşaat projesinin yerel kültür, tarihi miras ve belirli bir gruba ya da yere ait olmanın mekânsal boyutlarını yeterince dikkate alması gerekmektedir.

Her Düzeyde Uygun Eğitim ve Bilinç

Eğitim, yapıyı çevrenin herkes için önemli olduğu bilincini artırmak için kullanılması gereken bir araçtır. Bu tür genelleştirilmiş bir eğitim bütün okulların ders programlarına sokularak mimarın değeri ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin temelden kavranılması sağlanmalıdır.

Bu sürecin mümkün olan en erken eğitim aşamasında başlatılması ve bütün tarafların tüm eğitim döngüsü boyunca sürdürülmesi gerekir. Buna paralel olarak, halen yaşam çevresinin yaratılması ve karar süreçlerinde yer alan, ancak eğitimleri bu algılama faktörlerini içermemiş olan kişiler için bilinçlendirme kurslarının düzenlenmesi düşünülmelidir. Bu amacın etkin bir biçimde gerçekleşmesi için uygun politikalar ve eylemler oluşturulmalıdır.

Mimarların eğitimi açısından bakılacak olursa, 1987 yılından bu yana hükümetler, eğitim kurumları ve meslek arasında "Mimarlar" Direktifi¹¹ çerçevesinde kurulan işbirliğiyle AB kapsamında kişilere uygun düzeyde bir mesleki yetkinlik kazandırıldığı görülmektedir. Yararlı olduğu tüm taraflarca çeşitli fırsatlarda dile getirilen bu etkin işbirliğinin sürdürülmesi, mimarların eğitiminde erişilen kalitenin sürekli kılınabilmesi için esastır.

Yeni Bilginin Önemi – Yenilikçilik, Araştırma ve Sürekli Mesleki Gelişim

İnşaat sektöründeki faaliyetlerin hacmi ve özellikleri bu sektör toplumun değişen ihtiyaçlarına ve kompozisyonuna cevap verdiğçe sürekli olarak dönüşmekte ve değişmektedir. AB, inşaat sektörüne yeterli ilgiyi gösteren eşitlikçi ve finansal açıdan iyi desteklenmiş

4. GENEL OLARAK TOPLUM ve özel olarak vatandaşlar, mimarlık hizmetleri için hem işveren hem de sonuç ürünün kullanıcısı durumundadırlar. Kamusal politikaların, her düzeyde, toplum içinde yapıların ve kamusal mekânların kalitesine değer veren bir kültürel yapı oluşturmaya çalışması gereklidir. Bunun ötesinde, mimari değerleri anlamaya yönelik farkındalığın ve yeteneğin eğitim sürecinde mümkün olduğunca erken aşılması, anaokulundan başlayıp formel eğitimin tüm aşamalarında sürdürülmesi önemlidir.

Fotoğraf: Mervi Eskelinen

"Dur ve Dinle Patikası" üzerinde bir nokta. Lastu mimarlık ve çevre kültürü okulu, Finlandiya

araştırma programlarına yönelirken, geliştirilecek AB politikalarının bu farkların ve kaymaların bilincinde olması gerekmektedir. Bu tür programlarda tüm inşaat projelerinin belirleyici ögesi olarak, inşaat faaliyetinin mimari boyutuna daha fazla ilgi gösterilmelidir.

Tüm sanayi ve sektörlerde, kendi müdahale alanlarında daha yüksek bir bilgi düzeyine sahip olabilmeleri için bütün tarafların araştırma yapması son derece önemlidir. Bu tür araştırmalar yeni uygulama yöntemlerinin benimsenmesine, yeni malzemelerin kullanılmasına ve yeni faaliyet alanlarının oluşmasına yol açacaktır. İnşaat sektöründe başarılı araştırmaların gerçekleştirilebilmesi için mimarın yeteneklerinden yararlanılması da çok önemlidir. İyi tanımlanmış araştırma çalışmaları bu sürece dahil olan tüm taraflara ve genel olarak da topluma yarar sağlar. 2010 yılına varıldığında Birlik'in Gayri Safi Milli Hâsılasının % 3'ünün araştırmaya harcanmasını hedef almakla¹², AB bu gerçeğin farkında olduğunu göstermiştir.

AB'nin Araştırma Çerçeve Programı bugüne kadar inşaat sektörüne ve genel olarak da yapı çevreye fazla ilgi göstermemiştir. Bu gerçek sektörü kamçulamış ve 1995 yılı sonlarında AB Politikası'ndaki bu boşlukla ilgilenmeyi hedefleyen ECREDI'yi¹³ kurmasına neden olmuştur. Sektörün, içinde ACE'nin de yer aldığı girişimlerine örnek olarak EnerBuild (Yapılarda Enerji) ağı, TRA-EFTC (Çevre Dostu İnşaat Teknolojileri için Belirgin Hedefli Araştırma Çalışmaları), CRISP (Göstergeler) ve daha yeni olan E-CORE (Stratejik Araştırma) gösterilebilir. Bu girişimlerin her biri disiplinlerarası katılımın önemini göstermiş ve hepsi sektörün bilgi temelini güçlendirilmesine katkı sağlamıştır.

Farklı tarafların güçlü katılımının sürdürülmesini sağlamak ve sektörde araştırmaya verilen sağlam desteğin devam etmesi için ECCREDI tarafından 2004 yılı başında yapı çevre için bir Avrupa Teknoloji Platformu oluşturulması önerisi geliştirildi. Bu platformun kurulduğu zaman geleceğe ilişkin bir vizyon geliştirmek ve bu vizyonu gerçeğe dönüştürecek olan araştırmalar için bir yol haritası çizmek üzere yapı çevredeki bütün paydaşları bir araya getirmesi öngörülmektedir. Bu kitabın yazıldığı günlerde, söz konusu platformun tüm inşaat sektörünün geleceği üzerinde son derece önemli bir etki yaratacağı beklenmekteydi.

Binlerce yıldır kentler inşa ediyor olsak da, kentler bağlamında araştırma yaparak taze bilgiler üretmeye bugün her zaman olduğundan daha büyük bir ihtiyaç vardır. Herhangi bir sürdürülebilir politika için ve özellikle de bu alanda, yeterli ve hedefi tanımlanmış araştırmadan vazgeçmek mümkün değildir. Kentlerin arazide yapılacak araştırmalar ve belirli pilot uygulamalar için uygun ortamlar sunduğu açıktır ve bunlardan elde edilecek sonuçlar en iyi uygulamaların karşılıklı aktarılması ile değerlendirilecek ve örnek oluşturacaktır. Bu çalışmalar kapsamında kent ağları oluşturmak yönünde giderek artan bir ilgi vardır ve bu ilgi güçlü bir şekilde desteklenmelidir.

Sürdürülebilir İnşaat

Binaların toplum üzerindeki etkisi gerek kamu gerekse özel sek-

5. GELECEKTEKİ AB araştırma programlarının, yaşam kalitesi, kentsel çevre, yapı miras, mevcut yapılar ve inşaat için yenilikçi yaklaşımlar gibi önemli konuları -yani kısaca, mimarlığı-kapsayacak biçimde uygun bir şekilde oluşturulmasını sağlamak gereklidir. Daha da fazlası ACE, Avrupa Komisyonu'nu, yaşam çevrelerini etkileyecek tüm politika önerilerinde bu araştırmaların sonuçlarının gereğince hesaba katılmasını sağlamaya çağırılmaktadır.

Navona Meydanı, Roma, İtalya

tördeki mal sahipleri ve müşterilere özel bir sorumluluk yüklemektedir. Bu kişi ve kurumların, genellikle uzun vadeli olan yatırımları mümkün olan en iyi düzenleyici ve fiziksel çevrelerde, yapı için gerekli ekonomik ve işlevsel amaçları uygulamaya dönüştürecek ortaklarla birlikte gerçekleşmelidir. Bu arada, yapının çevre üzerindeki uzun vadeli etkisinin de dikkate alınması önemlidir.

Son yıllarda AB düzeyinde bu alandaki ihtiyaçların belirlenmesi yönünde önemli bir ilerleme sağlanmıştır. İki girişim özellikle dikkate değer: 2001 yılı Kasım ayında kabul edilen "Sürdürülebilir İnşaat için Gündem"¹⁴ ve Avrupa Komisyonu tarafından 2004 yılı Şubat ayında çıkartılan "Kentsel Çevre için bir Tematik Stratejiye Doğru" başlıklı Tebliğ¹⁵.

Gündem, AB'nin İşletmeler Genel Müdürlüğü için Üye Devletler, Sektör ve Komisyon üçlüsü tarafından hazırlanan İnşaat Sektörünün Rekabetçiliği için Eylem Planı'nın bir parçasını oluşturmaktadır. Gündem ilk başta sadece malzeme, enerji ve atık konularını kapsıyordu ancak çalışma ilerledikçe inşaatların Yaşam Döngüsü Maliyetlerinin değerlendirilmesi için bir Avrupa yönteminin kabul edilmesi, kapsamlı bir veri toplama çalışması ve mevcut uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi önerilerini de getirdi.

Kentsel Çevre için Tematik Strateji Tebliği, AB'nin kentsel alanlarında sürdürülebilir ve yüksek kaliteli çevreler elde edilebilmesi için ilerde her kademedede benimsenmesi gereken yaklaşımlar konusunda o dönemde sürdürülen çalışmaları ortaya koyuyordu. Tebliğ aynı zamanda ilerde ortaya çıkacak ve son hali Komisyon tarafından 2005 yılı ortalarında sunulacak olan stratejinin ana akslarının çerçevesini de çiziyordu. Bu Tebliğ aynı zamanda çalışmalarını 2003 yılı boyunca sürdüren Sürdürülebilir İnşaat Yöntemleri ve Teknikleri Çalışma Grubu (SCMT)¹⁶ dahil, kurulan çeşitli Çalışma Gruplarının vardığı ilk sonuçları ve yaptıkları belirli önerileri de içeriyordu.

Stratejinin hazırlanması ACE tarafından genel olarak benimsenen olumlu bir gelişmedir ve bu çalışmanın ilk aşamaları cesaretlendiricidir. Ancak, bu kitap yazıldığı sırada stratejinin sürdürülebilir inşaat konusunda ne içereceği tam olarak belli değildi. Sonuç ne olursa olsun, önerilecek adımlar ancak Üye Devletler tüm kademelerinde, tüm bölgesel kurumlar ve yerel yönetimler ve yapı çevredekilerde tüm paydaşlar bunların gerçekleşmesi konusunda net bir taahhüt altına girdiği sürece etkin olabilecektir.

Girişimler

2002 yılı Aralık ayında Yapıların Enerji Performansı Direktifi'nin¹⁷ kabul edilmesi ile, sürdürülebilir inşaatlar elde edilebilmesi için standartların iyileştirilmesi yönünde önemli bir adım atılmıştır. Bu Direktifin 2005 Aralık ayından önce bütün Üye Devletler'de yasa olarak uygulamaya girmesi gerekmektedir. Bütün yeni ve önemli ölçüde yenileştirilen yapılar için istenen enerji sertifikası, bir yapıyı alacak ya da kiralayacak olan kişiye farklı binaların enerji performansını karşılaştırabileceği bir araç sağlamaktadır. Bu bilginin sağlanması ile ortaya çıkacak olan pazar baskısının, yapıların enerji performansının hızla iyileştirilmesine yol açması beklenmektedir.

6. KAMUSAL VE ÖZEL yapıların sürdürülebilirliği ve kamusal mekânların güvenliğinin vatandaşların refahı ve dolayısıyla toplumun sosyal yapısı üzerinde çok büyük etkisi vardır. Bundan dolayı, sürdürülebilirliğin tüm yönleriyle –sosyoekonomik, kültürel ve çevresel- yaşam çevrelerinin gelişiminde dikkate alınmasının sağlanması gerekmektedir. Bu açıdan formel sürekli mesleki gelişim, mimarların çalışma hayatları süresince bilgi ve becerilerinin değişen teknolojik, sosyal ve hukuki ortama uyum sağlamasını kesinleştirmek açısından temel bir şart haline gelmektedir.

7. YAPI PROJELERİNİN tümünde kaliteli bir sonuç elde etmek büyük ölçüde iyi çalışma yöntemlerinin ve tüm proje katılımcıları arasında iyi ilişkilerin kurulmasına bağlıdır. Hem mimarın hem de diğer aktörlerin olaylar zincirinin içinde bütünleşmiş ve yeterli ölçüde yer alması, süreç içinde tutarlılık, verimlilik ve kalitenin kolayca elde edilmesi için gereklidir.

Komisyon ayrıca binaların genel çevresel performansı açısından Enerji Performansı Direktifi'nin kapsamının ötesine gitmek niyetinde olduğunu da ilan etmiştir. Bu, Sürdürülebilir İnşaat Yöntemleri ve Teknikleri Çalışma Grubu'nun temel önerilerinden biri olan yapılar için bir "pasaport" çıkartılması fikri ile de örtüştüğü için, ACE tarafından benimsenen diğer bir olumlu adımdır. Bu pasaportların enerji sertifikaları yanısıra, iç mekânların hava kalitesi (malzeme ve sistem emisyonları) ve konfor (termal, görsel ve akustik) gibi diğer yapı performans parametrelerini de içermesi öngörülmektedir.

Bu amaçlara ulaşılabilmedeki temel sorun gene uygun değerlendirme yöntemleri ve geçerli göstergelerin geliştirilmesi olacaktır. Bu alanda uygun yöntemlerin tanımlanabilmesi için daha fazla yatırıma ihtiyaç duyulmaktadır. Performansa dayalı değerlendirmedeki bütüncül yaklaşımdan yoksun oldukları için, Avrupa standartlarının kabul edilmesi soruna en iyi cevap olmayabilir.

İlerleme kaydedilmesine büyük ihtiyaç duyulan bir başka alan da Evrensel Tasarım kavramıdır. Bu kavram, mekânların, objelerin ve hizmetlerin nüfusun bütün kesimlerinin toplumsal yaşama kısıtsız olarak katılmasına olanak verecek şekilde tasarlanmasını kapsamaktadır. Özellikle AB'nin değişen nüfus özellikleri göz önüne alındığında çevremizin gelecekteki tasarımında her türlü engelin ortadan kaldırılması giderek daha büyük önem kazanacaktır. Bir toplum olarak, bu toplumun hareket kabiliyeti sınırlı ve daha düşük üyelerinin ihtiyaçlarını da daha bütüncül ve daha engelsiz bir şekilde karşılamayı öğrenmemiz gerekmektedir.

Değerlendirme Araçları ve Göstergeleri

Bir yapı projesinin ne kadar sürdürülebilir olduğunu değerlendirmekte kullanılabilecek birbiri ile ilgili iki değerli yöntem bulunmaktadır: Yaşam Döngüsü Maliyeti (YDM) ve Yaşam Döngüsü Analizi (YDA). İkisi arasındaki temel fark, YDA ekonomik faktörler hariç, bir projede kullanılan ürünlerin üretimi ve bertaraf edilmesinde kullanılan enerji ve malzemelerin hesaba katılmasında YDM'den daha ileriye gitmektedir.

YDM, genel hesaplamalarda bir yapının işletme, bakım, yıkım ve yıkıntının uzaklaştırılması boyutlarını da içeren, dolayısı ile bir mal sahibine yapısının yararlı ömrü boyunca gerçekten kaçta mal olacağını bilme olanağı veren bir yöntem sunduğu için, inşaat sektöründe sürdürülebilir bir geleceğe ulaşmak açısından son derece önemli bir süreçtir. YDM modelinin tüm Avrupa'da yerleşebilmesi için içerdiği çeşitli faktörlerin anlamlı bir şekilde karşılaştırılabilmesine ve değerlendirilmesine olanak verecek bağlayıcı göstergelere ihtiyaç vardır.

Bir projenin YDM ve YDA yönleri üzerinde en fazla etki tasarım aşamasında yapılabilir. Proje bir kez gerçekleşince, aksaklıklar ya artık düzeltilemez ya da düzeltilmeleri ancak büyük ek maliyetlerle mümkün olabilir. Yapı sahipleri ve kullanıcılarının çıkarları açısından, YDM ve YDA yöntemlerinin tanıtılması ve uygulanmalarının zorunlu hale getirilmesi önümüzdeki yılların önemli işlerinden biri olmaktadır.

Bio-iklimsel konut, Torre Sul, Lizbon, Portekiz.
Mimarları: Tirone Nunes Lda, 2002.

8. YAPILARIN çevre üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi için kullanılan temel metodolojilerin benimsenmesi ve kullanılması gelecekteki yaşam kalitesi için temel bir öneme sahiptir. ACE, bu hedeflere ulaşmak için yaşam döngüsü maliyeti ve yaşam döngüsü analizinin tanıtılması ve kullanılmasının gerekli olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle ACE, tüm toplum açısından paranın gerçek değerinin görülebilmesi için, çevre, kalite ve yaşam döngüsü etkenlerini dikkate alan ilkelerin tüm kamu ihalesi kontratlarına bir değerlendirme kriteri olarak dahil edilmesini desteklemektedir.

Kent Mekânlarına Bütüncül ve Bütünleşmiş Yaklaşımların Gerekliği

Bir toplumun vatandaşlarının refahı ve dolayısı ile de sosyal yapısı önemli ölçüde, içinde yaşaması keyifli, iyi tasarlanmış bir çevrenin varlığına bağlıdır. Niteliksiz konut alanlarının, yetersiz ulaşım ve planlamanın, iletişim ve dinlenme alanlarının olmayışının insanlar üzerinde kalıcı olumsuz etkiler yarattığı, topluma aktif olarak katılımlarını zayıflattığı, işyerindeki verimlerini düşürdüğü ve sağlıklarını etkilediği kanıtlanmış bir gerçektir.

Çeşitli faktörler büyük farklılıklar gösterdiği için çevrenin bu yönünü ele alan AB politikalarının bütünleşmiş bir yaklaşım benimsemesi gerekmektedir. Kentsel bir alanının kıyısındaki iyi tasarlanmış bir yapı projesi bile, eğer konut alanlarına göre iyi bir konumda değilse ve eğer toplu taşıma sisteminden kopuksa bu yatırımı yapanlara ve mal sahiplerine fazla bir yarar sağlamayacaktır. Yapılaşma ve ulaşım politikaları arasında iyi bir koordinasyon ve bütünleşme sağlanması, tam anlamı ile işlevsel olan bir yerel yerleşimin temel koşuludur.

Öte yandan son derece çekici bir şekilde tasarlanmış ve peyzajı düzenlenmiş kamuya açık bir alanı, eğer kullanıcıların güvenliği kuşku götürüyorsa, kimse kullanmayacaktır. Bu nedenle planlama ve karar süreçlerinde yetkin meslek adamlarının, özellikle de mimarların mümkün olduğunca işin başında devreye sokulması son derece önemlidir. Bu kişilerin çözüm üretirken tüm belirleyici öğeleri dikkate almalarını sağlayan etraflı düşünebilme becerileri bütüncül bir yaklaşımın her aşamasında son derece önemli bir katkı sağlayabilir. ■

Yeni sokak mobilyaları ve yüksek kaliteli aydınlatması ile canlı bir kent meydanının gece görünümü. Grand Place, Ath, Belçika. Mimarları: Art & Build

Fotoğraf: Serge Brison

İyi Çözümlerin Uygulanması

Yaşamı boyunca sadece bir kez bina yaptıran müşteri, ortaklarının parası ile yatırım yapan inşaat şirketi, ya da vatandaşları adına hareket eden yerel yönetimin tek bir ortak yanı vardır: Projelerinin gerek tasarım gerekse inşaat aşamasında mümkün olan en iyi şekilde yönetilmesi, taleplerinin dikkate alınması ve proje açısından var olabilecek herhangi bir kısıtlamanın hesaba katılması. Gerçeğe bakılırsa, sanayi alanındaki başka hiçbir sektör tasarım ve inşaat sektörünün özelliği olan, bu derece çeşitli, böylesine karmaşık ve etkileri bu kadar kalıcı ürünler üretmediği için, bu kişi ya da kuruluşlar hem son derece heyecan verici hem de riskli bir sürece girmek üzeredir.

Kalite Sağlamanın Yolları

Her yapı, belirli bir isteğe verilen kendine özgü bir cevaptır. Bu gerçek, ister bir villa ya da gökdelen ister bir konser salonu ya da anaokulu olsun tüm yapılar için aynı ölçüde geçerlidir. Standartta dönüşmüş çözümlerin pek az olduğu mimarlık alanında, her tasarım belirli bir yer için özel olarak kesilip biçilmiş bir kavramsal yaklaşımdır. Bu tasarım, işlevsel, mekânsal, ekonomik, sosyal, ekolojik, kültürel ve estetik öğeleri açık, net ve kavranabilir bir genel sonuçta bütünleştiren yaratıcı bir sürecin ürünüdür. Mimarlık sadece anıtsal yapılar ve büyük kamusal binalar inşa ederek toplumun üst düzeydeki kültürel ihtiyaçlarına cevap vermez. Mimarlık aynı zamanda toplumun yaşam ve çalışma alanlarına ilişkin ihtiyaçlarının kaliteli bir çevreyle karşılanması sorunuyla da ilgilidir. Müşteri, bir proje için en uygun tasarım çözümünü seçip benimsediği zaman, bu projenin işlevsel, ekonomik ve toplumsal açıdan başarı ile uygulanmasının temelini de atmış olmaktadır.

Kendine güvenen ve bilgili tüketicinin, sonuçlarını da göz önüne alarak, kendi taleplerini karşılayacak sorumlu kararlar alabilmesi için, daha fazla bilgi sağlanarak güçlü kılınması gerekir. Bir işin verilmesi öncesindeki seçme usulleri, işverenin bilgisini artıran ve ona doğru kararı vermesi için gerekli verileri sağlayan araçlardır. Mimarlık hizmetlerinin karmaşık niteliği ve sağlanan bir hizmetin kalitesini değerlendirmenin ancak bu hizmet verildikten sonra mümkün olabilmesi, çok sayıda faktör arasında bir denge kurulmasını gerektirir. Mimarlık hizmeti satın almayı düşünen bir işverenin sahip olabileceği bilgi, hizmetin doğası gereği simetrik değil, alıcı aleyhine dengesizdir. Bu nedenle, iyi bir seçim ancak bu seçimin salt hizmetin işverene maliyeti ile sınırlı kalmadığı yöntemlerle yapılabilir. Mimarlık hizmeti işi verilirken izlenebilecek en iyi yollar, genellikle işveren ile mimar arasında önceden görüşmeler yapılmasını ve mimarın işverene daha önceki deneyim ve becerilerini sunmasını sağlayan yaklaşımlardır.

İyi sonuçlar alabilmek için süreçteki farklı aktörler arasındaki karşılıklı etkileşimin çok önemli olduğu bu alanda, inşaat faaliyetinin içerdiği süreçlere özellikle dikkat edilmesi gerekir. Bir projenin tasarımı ve uygulanması, iyi kaliteli sonuçların alınmasına yönelik

9. MİMARLIK HİZMETLERİNİN ediminde kaliteye dayalı seçimin sağlanması yönünden, mimarlar arasındaki rekabet, deneyime dayanan ve hizmet bedelinin dışarıda bırakıldığı, önceden belirlenmiş kriterler üzerine kurulmalıdır. ACE, uygulanan prosedürler arasında, mimari tasarım yarışmalarını meslek içinde rekabeti sağlaması ve aynı zamanda mimarlık hizmetlerinin elde edilmesinde kalite ve yenilikçi fikirleri artırmaya katkıda bulunması açısından iyi bir yöntem olarak görmektedir.

bütüncül bir yaklaşımın birbiriyle sıkı sıkıya bağlı iki adımıdır. Bir projenin tasarımından sorumlu olan mimara, projenin arazide doğru bir şekilde uygulanmasını sağlama görevinin de verilmesi, kalite tutturmanın ve gizli aksaklıkların projeye sokulmasını önlemenin en güvenli yoludur.

Ayrıca, çağdaş bilgi ve iletişim teknolojilerinin giderek çok daha fazla kişi tarafından kullanılması, bu zincir içindeki aktörler arasındaki çalışma yöntemlerini ve ilişki kültürünü etkilemektedir. Aktörler arasında hem daha fazla hem de daha iyi bilgi aktarımı oldukça, iş yapma yöntemlerindeki dönüşümler süreçlerin daha da yalınlaştırılmasına olanak vermektedir.

Kaliteye Dayalı Seçme Usulleri

Bir mimarın seçimine ilişkin seçeneklerin en iyilerinden biri mimarlık yarışmalarıdır. Bu yarışmalar ortaya konan tasarım probleminin en iyi çözümü bulmanın etkin bir yolu olarak çok eskilere giden bir gelenek oluşturmaktadır ve mimarın sahip olduğu belirli kavramsal becerileri kolayca ortaya çıkartır. Bu seçim yöntemi özellikle toplum yararına olan projeleri gerçekleştiren kamu sektörü, yeni yeteneklerin ortaya çıkması ve yenilikçi çözümlerin geliştirilmesi açısından önemlidir.

2004 yılı başlarında kabul edilen yeni Kamu İhalesi Direktifleri¹⁸, kamu kurumlarının mimarlık hizmeti alımlarında proje yarışmalarından yararlanılmasına ilişkin ilke ve koşulları bütünleştirmiştir. Yeni Direktif özellikle, mimarlık hizmetler ihalelerinde kamu sektöründeki müşteriye müzakereye yer veren usuller kullanma olanağı tanımaktadır.

Mimarlık hizmeti kapsamındaki işler verilirken üzerinde durulması gereken husus hizmetin maliyeti değil, kalitesi ve sunulacak teknik yetenekler olmalıdır. Bu bağlamda, tasarım kalitesini garanti etmenin önemli bir yolu mimari proje yarışmalarıdır. Bu tür yarışmaların koşulları meslek adamının becerilerin ön plana çıkmasına ve mimari kalitenin jürinin ödüllendirme ölçütlerinde esas alınacak şekilde tanımlanmalıdır. Mimari proje yarışmaları Kamu İhalesi Direktiflerinde sözü edilen müzakereye dayalı usullerden biri olarak görülebilecek proje hedefli bir yöntemdir.

Yeni İhale Yöntemleri

2002 yılında inşaat sektörü gayri safi sabit sermaye oluşumunun % 49,6'lık kısmı yaratıyordu.¹⁹ Kamu sektörü sermaye kaynakları azaldıkça inşaat sektöründen giderek daha fazla çekildiği için, bu yatırımlar artış gösteren bir oranda özel sektörden gelmektedir. Bu gelişme siyasi karar vericileri ve inşaat sektörü içinde yer alan farklı tarafları çok ihtiyaç duyulan kamu projelerinin alımını olanaklı kılacak yeni stratejiler bulmaya yöneltmiştir. Bazı ülkelerde uzun yıllardır özel sektör sermayesini okul, hapisane ve hastane gibi kamu yapılarının finansmanı için harekete geçirmenin bir yolu olarak Kamu Özel Sektör Ortaklıkları (Public Private Partnership-PPP) yolu uygulanmaktadır. Şu anda süregelmekte olan değişim, özellikle AB'nin yeni üyelerinde PPP ilkelerinin daha yaygın olarak benimsenmesi yönündedir.

Bu sürecin kendinin uzun vadede geçerli olması ve yapılı çevrenin kalitesi ve sürdürülebilirliği açısından PPP modelinin nasıl yapılandırıldığı yaşamsal önem taşır. Süreç, yapılı çevre için önemli olan tüm faktörleri içselleştirmeli, katılanların her birine eşitlikçi avantajlar sağlamalı ve kamu yararını gözeten bir şekilde tasarlanmalıdır. PPP modelinin uygulanmasında kamu kesiminden gelen ortağın kamuya karşı sorumluluklarının bir kısmını özel sektörden gelene ortağına devredebileceğini sanması riski vardır. Kamu kuruluşunun kültürel ve sosyal mirasın korunmasını sağlamak bağlamındaki sorumluluğu aslında devredilemez bir yükümlülüktür.

Komisyon, 2003 yılı Mart ayında yayınlanan "Başarılı Kamu Özel Sektör Ortaklıkları için Rehber" ²⁰ belgesinin ardından genişleyen bir Avrupa'da bu modelin geçerliliğini ne kadar önemli gördüğünü özellikle vurgulamıştır. Komisyon'un 2004 yılı ilkbaharında yayınlamayı umduğu bu konudaki Yeşil Rapor (Green Paper) hiç kuşkusuz, şu sıralarda pek çok ülkede sürmekte olan tartışmaların tamamlayıcısı olmak üzere, Avrupa çapında yaygın bir kamuoyu tartışmasına olanak verecektir. Örneğin Büyük Britanya'da, Fransa'daki PPP ilkelerinin bir uyarlaması olduğu iddia edilen Özel Finansman Girişimi (Private Finance Initiative-PFI) ile gerçekleştirilen projeler konusunda son derece olumsuz değerlendirmeler yapılmıştır. Fransa'da hükümetin son sıralarda PPP yaklaşımının genelleşmesi yönündeki yaptığı girişimler, özellikle izlenen yolun kalite ve sürdürülebilirliği ciddi olarak etkilemesinden kaygı duyan mimarlık meslek kuruluşlarının oluşturduğu birlikten gelen son derece şiddetli bir muhalefetle karşılaşmıştır. Benzer kaygılar Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığı'nın Mimarlık ve Tarihi Miras Direktörlüğü tarafından hazırlanan ve 2003 yılı sonunda açıklanan bir raporda da dile getirilmektedir.

10. ACE, TOPLUMDAKİ REFAH ve canlılığın kamu kullanımına açık kaliteli hizmetlere bağlı olduğu düşüncesinden hareketle, kamu yapılarının ve hizmetlerinin elde edilmesinde yeni modellerin denenmesini değerli bulmaktadır. Yaşam çevresinde yüksek bir mimari kalite elde edilmesi ve dolayısıyla sürdürülebilirliğe katkıda bulunulması hedefi, mimarlık hizmetlerinin ekonomik ve politik çıkarlardan olabildiğince bağımsız elde edilmesini gerektirmektedir. Buradan hareketle, kamu kurumları yeni ihale modelleri uygularken, gelişimine katkıda buldukları projelerin uzun vadeli mimari kalitesini sağlama yükümlülüklerinden geri adım atmamalıdır.

Fotoğraf: Bill Hastings

Sanatevi, Sanatlar için Multimedya Merkezi, Dublin, İrlanda.

Mimarları: Shay Cleary Architects, Dublin. Kazandığı ödül: RIAI Bölge ödülü 1997.

Kamu Kesimindeki İşverenin Topluma Karşı Özel bir Sorumluluğu Vardır

Bu kitabın önceki bölümlerinde de gördüğümüz gibi, yapıların toplum üzerindeki etkileri mal sahiplerine ve müşterilere özel bir sorumluluk yüklemektedir. Kamu Kurumları kendi yapılarının elde edilmesi ve tasarımında sergileyecekleri iyi örneklerle bu alanda öncülük yapmalıdır. Diğer Kamu Kurumları gibi, AB içindeki önemli rolü gereği Komisyon'a da bu açıdan ciddi bir görev düşmektedir. Kendi yapı ve altyapılarının iyileştirilmesine ilişkin yeni Komisyon Stratejisi²¹ Kamu Kurumlarının gelecekteki rolüne ilişkin temel çıkış noktalarının belirlenmesinde yararlanılacak iyi bir fırsat oluşturmaktadır.

Geçmiş yıllarda kamu ihaleleri, imar mevzuatı ve benzeri alanlarda ve özellikle de Yapısal ve Uyum Fonları ile desteklenen projelerde, sürdürülebilirlik değerlendirmesinin AB çapında zorunlu koşul haline getirilmesi önerilmekteydi. Komisyon'un sürecin izlenmesi için gereken yeterli kaynaklara sahip olmaması gerekçe gösterilerek bunun sağlanmasının mümkün olamayacağı iddia edilse de, bu amaç yine de hedeflenmelidir.

İhaleler ve kamu yapılarının gerçekleştirilmesi ile ilgili tüm konu ve alanlarda kalite standartlarının yükseltilmesi, toplumun özel sektör tarafından gerçekleştirilen projelerden beklentilerini ve taleplerini de daha üst düzeylere getirecektir. Birçok ülke bu hedeflere ulaşmak için devreye mimari kalitenin sağlanması ve harcanan paranın karşılığının alınmasından sorumlu kılınan yöneticiler sokmaktadır. Bu kişi İrlanda'da Baş Devlet Mimarı, Hollanda'da ve Belçika'nın Felemenk bölgesinde "Bouwmeester"dir. Fransa'da yıllar önce "Kamu Yapılarında Kalite için Bakanlıklararası Kurul" (MIQCP) olarak tanımlanan bir düzenlemeye gitmiştir. Bu yaklaşımlar AB'deki pek çok diğer ülkede göz önüne alınabilecek modeller oluşturmaktadır. Kalitenin sağlanması yönündeki bu türden girişimler, iyi uygulama örnekleri olarak ön plana çıkabilmeleri için desteklenmeli ve böylelikle özel sektör de topluma karşı sorumluluklarını omuzlama yönünde teşvik edilmelidir. ■

Stadsbibliotheek Roermond, Hollanda. Mimarları: Architecten Aan De Maas. Kazandığı ödüller: Betonprijs 2001 (Birincilik). 2002 yılı Uluslararası Başarılı Yapı Ödülü, Mansiyon.

11. ÜYE ÜLKELERİN ulusal yasalarında yeni AB Kamu İhalesi Direktifleri'nin yürürlüğe girmesiyle, genişlemiş AB'deki Yapısal Fonlar için yeni bir dönemin başlaması aynı zamana rastlayacaktır. Bu, toplumsal fonların yaşam çevresindeki gerçek sürdürülebilirlik başarısıyla kıyaslanması hedefine ulaşmak için gerekli adımları başlatmak açısından eşsiz bir fırsat sunmaktadır.

Aşılması Gereken Temel Sorun: Kentsel Çevrenin Kalitesi

Bu kitabın diğer bölümlerinde şu ana kadar vurgulandığı gibi, yaşam çevresinin fiziksel, örgütlenme ve politika boyutlarına ilişkin çerçevelerin daha bütüncül ve bütünleştirici bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Bu alandaki bütün Komite girişimlerinin daha da ileri götürülmesi gereği açıktır ve son sıralarda geliştirilen Kentsel Çevre için Tematik Strateji gibi bazı yüreklendirici adımların atıldığı da görülmektedir.

Kentsel politikalar AB'nin uzmanlık alanlarından biri olarak görülmesi de, bu konuyla ilgili politikaların bazı öğeleri ele alınmaktadır. Şu ana kadar ortaya çıkan en iyi örnekler daha çok Parlamento'nun baskısı ile uygulanan ihmal edilmiş kentsel alanların geliştirilmesine yönelik URBAN programlarıdır.²² Bununla bağıntılı olan ve en iyi uygulamalar bağlamında iletişim ağları oluşturulmasını teşvik eden URBACT programı²³ şu ana kadar iyi karşılanmıştır ve etkin sonuçlar vermesi beklenmektedir. Daha genel bir kapsamda, kapsam ve boyutları hala sınırlı da olsa, 1998 yılında ortaya konan Avrupa Birliği'nde Sürdürülebilir Gelişme için Eylem Planı²⁴ ve Bütünleşme Politikası'na ilişkin AB Raporları²⁵ örnek olarak verilebilir. AB'nin attığı diğer olumlu adımlar arasında, ele alınışı ACE tarafından memnunlukla karşılanan Kentsel Denetleme Girişimi son derece yararlı bir deneme olmuştur.

Bunlara ek olarak, farklı düzeylerde göstergelerin tanımlanmasına ilişkin çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaya devam etmektedir. Ancak bu çalışmalar henüz ortaya yaşam çevresinin gerçek kalitesini, yapı çevrenin kalitesi açısından ölçmeye yarayacak güvenilir göstergeler koymamıştır. Bu göstergeleri sağlamak belki kolay değildir ama bu gayretin gösterilmesi gerekir ve Avrupa Komisyonu böyle bir süreci başlatmak ve izlemek açısından kesinlikle en iyi konumdadır. Öte yandan, kentler sorunların genellikle birinci elden gözlenebildiği alanlardır. Bu nedenle kentler bir yandan en karmaşık sorunları sergilerken aynı zamanda çözümlerin uygulanmasına da en uygun olan yerlerdir.

Uygun bir Eylem Alanı: Kentler

Avrupa vatandaşlarının % 80'inin kentlerde ve kasabalarda yaşamasına ve zamanlarının % 90'ını binaların içinde geçirmelerine karşın -son dönemlerdeki gelişmelere rağmen- AB'nin bir Kent Politikası yoktur. Kent politikaları hala çoğunlukla Üye Devletlerin kendi yetki alanları içinde kaldığından bu eksikliğin tarihsel diyebileceğimiz nedenleri vardır. Ancak, Amsterdam Anlaşması bazı yeni gelişmeler başlatmıştır ve Avrupa Komisyonu'nun elinde, bir yandan yerinden yönetim ilkesine saygılı kalırken öte yandan bu tür politikaları teşvik etmek ve eşgüdümünü sağlamak için, sahip olduğu erki etkin bir şekilde kullanabileceği çeşitli olanaklar bulunmaktadır.

Son zamanlarda Avrupa'daki kasabaların, kentlerin ve bölgelerin kendilerini vatandaşlar ve yatırımcılar için daha çekici kılmak

Fotoğraf: Hisao Suzuki

Slovenya Ticaret ve Sanayi Odası, Lubliyana, Slovenya. Mimarları: Sadar Vuga Arhitekti.

için gösterdikleri çabalar, yer seçiminde giderek kilit öge olarak görülmeye başlayan mimarlığa yeni bir gözle bakılmasına yol açmaktadır. İyi düşünülmüş ve iyi inşa edilmiş bir kentsel çevre, o çevre sakinlerinin yaşam kalitesini iyileştirir, bir yerel kimlik yaratır ve sivil katılımı canlandırarak artmasını sağlar. Kamu esenliği iyi tasarlanmış kamuya açık alanlar, çekiciliği olan kentsel bölgeler ve dinlenme alanları ile zenginleştikçe, yeni iş alanlarını buralara çekmek de kolaylaşmaktadır. Sanayi üretiminin çevreyle daha uyumlu bir hale gelmesi ve bu faaliyetler için gereken mekânların azalması da ticari kuruluşların kasabalara ve kentlere geri dönmesini teşvik edecek ve böylelikle daha önceleri tek işlevli olan alanların yeniden canlanmasına katkıda bulunacaktır. Kentsel alanların farklı işlevlerin karma kullanımına ayrılması teşvik edilmeli ve bu yaklaşım vatandaşların aidiyet hissi duyduğu insani ölçekli alanlar olan “mahalle” kavramı ile pekiştirilmelidir.

Ekonominin durgunluk dönemleri bu açıdan bir fırsat olarak görülebilir. Önümüzdeki dönemlerin başlıca konularından biri sadece yapılaşmanın yoğunluğunu ve kârlılığını en üst düzeye çıkartmak olmayacak, dikkatler sürdürülebilir ve yüksek kaliteli arazi kullanım kavramları üzerinde yoğunlaşacaktır. Kent bütününde bakıldığında bir rekreasyon alanı boş kalan yeni bir teknoparktan daha geçerli bir girişim olabilir. Atık ve kirlenme sorunu yaratan alanlarla banliyölerin yeniden tasarlanmasına büyük ihtiyaç vardır. AB kurumları ve bazı Üye Devletler bu sorunları daha çok fark etmektedir ve son sıralarda, geleceğe ilişkin Kentsel Alanlar için Tematik Strateji hazırlıkları kapsamında belirgin öneriler yapılmıştır.²⁶

Yerel yönetimlerin ve iş alanındaki yatırımcıların gelecek için yeni stratejiler benimsemesi gerekmektedir. Birliğin sadece 15 üyesi olduğu AB-15 döneminde kentsel gelişme ve mimari tasarım mevcut kentsel yapının eksiklerinin tamamlanması ve aksaklıkların düzeltilmesine (kentsel canlandırma) ve mevcut yapıların korunması ve bunlara ekler yapılması (renovasyon ve rehabilitasyon) üzerinde odaklanmıştır. Bu dönüşüm, yeni yerel faaliyetler ve servet yaratabilecek toplumsal entegrasyon politikaların geliştirilmesine koşut olarak sürmektedir. Ancak, bu yeni kavramların karşısına çok kez hâlâ “bizim kilisenin kulesi mantığı” diyebileceğimiz ve yerel toplulukların stratejik hedeflerini ve inşaat projelerini işbirliği içinde değil, birbirleri ile yarışarak gerçekleştirmeye çalıştıkları bir anlayış çıkmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimler düzeyinde bölgeler arası ve sınırlar ötesi işbirliğini teşvik eden AB programları yanlış yönlendirilmiş planlamaların ve yatırımların engellenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Kentsel politikalarından sorumlu AB Bakanları tarafından 1999 yılında kabul edilen Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi (ESPD)²⁷ kapsamında tanımlanan ilkelerden biri Avrupa'nın kasabaları, kentleri ve bölgelerinde fırsat eşitliği yaratmak için çok merkezli yaklaşımlar kullanılması gereğidir. Böyle bir yaklaşım tek tek bölgelerin Avrupa'nın genel gelişmesinden kopuk kalmasını önlemekte yararlı olacaktır.

Böyle bir çok merkezli gelişme ancak ekonomik kalkınmayı toplumsal dışlanmanın önlenmesi ve bölgesel kimliklerin korunması

12. TÜM VATANDAŞLAR için uygulanabilir bir gelecek kurulması açısından, kentsel çevre için yeni politikaların oluşturulmasında rol alan tüm aktörlerin seferber edilmesi büyük önem taşımaktadır. ACE bunu sağlamak için aktif olarak çalışacaktır ve özellikle Avrupa Parlamenteleri'ne ve politika oluşturulmasında rol alan diğer aktörlere bu konuda sunulan bilgi ve uzmanlığın daha da geliştirilmesini sağlayacaktır.

13. KENTSEL ALANLARIMIZDA daha yüksek bir yaşam kalitesine sahip olmak için kentler ve yaratılacak bölgeler arasında daha yüksek düzeyde bir eşgüdüm ve işbirliği sağlanması gerekmektedir. Bu anlamda, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi'nde sunulan politik ilkelerin uygulanması bu tür çoklu çalışmalar için uygun bir başlangıç noktası olacaktır.

politikaları ile birleştiren bütüncül bir yaklaşımla sağlanabilir. Ne yazık ki son yıllarda AB gündeminde öncelikli bir yere sahip olmasa da, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi aynı zamanda kentsel politikalar konusunda hükümetlerarası işbirliği açısından da bir referans çerçevesi oluşturmaktadır. 2004 yılı başlarında, devreye girecek yeni AB başkanlıklarından bazılarının bu alana gösterdikleri özel ilgi nedeniyle, konunun o yıl içinde yeni bir ivme kazanacağına ilişkin ipuçları belirmeye başlamıştı. ACE böyle bir yeni gayreti güçlü bir şekilde destekleyecektir.

Kasabalar, kentler ve daha küçük yerel topluluklardaki kamu kaynakları ile desteklenen projeler hemen hemen her zaman mimari ve kentsel planlama faaliyetleri içerir. Ancak bu projelerin şartnameleri pek ender olarak yüksek bir tasarım kalitesi sağlanmasını açık ve net bir koşul olarak tanımlar. Bu durum kentsel yaşamın hızla iyileştirilmesini sağlayacak uygun bir başlangıç noktasının yakalanmasını engellemektedir. Ayrıca, yapıyı çevreye ilişkin kültürel politika hâlâ genellikle sadece tarihi kültürel mirasın korunmasına odaklanmış durumdadır. Tasarım aşamasında uygulanacak bir kültürel etki değerlendirmesi yapılaşmanın toplumsal ve kültürel etkilerinin değerlendirilmesi için yararlanılacak bir araç olabilir.

Bir bina cephesi ya da bir objenin öznel olarak beğenilmesi ile sınırlı kalmayan ve yaşam çevrelerinin vatandaşlarda yaratacağı esenlik duygusunun da temel öğelerinden biri olan güzellik kavramı üzerinde de özellikle durulması gerekir. Güzellik aslında kalitenin, tüm diğerleri kadar önemli olan bir boyutudur. Bir objeyi güzel kılanın ne olduğunu nesnel olarak tanımlamak zor olsa da, güzelliğin yokluğu kolayca fark edilir. İnsanın güzelliklerle çevrili olmasının psikolojik yararları dengeli ve iyi işleyen bir toplumun yaratılmasına yardım eder ve bu nedenle de yerleşilmiş çevreleri oluşturan projelere bir güzellik kavramının katılması yönünde gayret gösterilmelidir.

Zorunlu Bir Gereksinim: İyi Yönetişim

Avrupa Komisyonu'nun 2001 yılında yayınlanan Yönetişim Beyaz Kitabı²⁸, şeffaflığın artırılması, vatandaşların, STK'ların ve diğer çıkar gruplarının AB politikalarına daha fazla dahil edilmesini ve bu politikaların daha kolay kavranabilir olmasını hedefleyen bir strateji önermiştir. Bu raporu Daha İyi Yasa Yapımı (Better Law-Making)²⁹ konusundaki Tebliğler izledi. Bunların uygulanması daha kapsamlı kamuoyu danışma süreçleri ve yeni yasal düzenlemelerin çeşitli potansiyel sonuçlarını irdeleyen katılımcı etki değerlendirmeleri ile test edilmektedir. AB Kurumları son sıralarda yeni yönetim ilkelerini uygulamaya sokacak yeni kurumlar arası süreçler üzerinde anlaşma sağlamış bulunmaktadır.³⁰ Tüm bu girişimlerin yasalar yapılırken herkesin daha fazla ve daha etkin bir şekilde devreye girebilmesini sağlayıp sağlamayacağını ancak zaman içinde görebileceğiz. Bu yaklaşımın en ilginç özelliklerinden biri, alıştığımız anlamdaki yasal düzenlemelerden daha çok öz denetim (self-regulation) ve ortak denetim (co-regulation) alternatiflerine başvurma eğilimidir.

Öz denetim ekonomik kişi kurum ve kuruluşlar, sosyal ortaklar, hükümet dışı kuruluşlar ya da derneklerin kendi aralarında ve kendi-

14. KALİTELİ MİMARLIK, tüm sürdürülebilirlik ilkeleriyle biraraya geldiğinde, vatandaşlarımızın asli ihtiyaçları ve yasal isteklerini karşılayacak, güzel ve varlığını sürdürebilir bir yapıyı çevre için ön şarttır. Bu konu, sadece göstermelik bir eklenti olarak değerlendirilmemeli, iyi planlanmış kent politikalarının önemli bir bileşeni olarak ele alınmalıdır.

Bundeskanzleramt, Berlin, Almanya
Mimarları: Axel Schultes, Charlotte Frank,
Christoph Witt. Kazandığı ödül: Deutscher
Architekturpreis, 2003.

Fotoğraf: Werner Huthmacher

leri için Avrupa düzeyinde geçerli olacak ortak yol gösterici kurallar (özellikle meslek pratiğine ilişkin kurallar veya sektör içi anlaşmalar) benimsemesi olarak tanımlanmaktadır. Ortak denetim ise bir Topluluk yasasının, yasama organı tarafından tanımlanan hedeflere ulaşılmasını bu kesimlere emanet etmesidir.

ACE, AB politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında meslek, toplum ve siyaset kesimlerinden gelecek girdilere yer verilmesini yararlı görmekte ve desteklemektedir. Yerel toplulukların, meslek örgütlerinin ve çıkar gruplarının siyasi karar verme süreçlerinde aktif ortaklar haline gelmesi son derece önemlidir. Yerinden yönetim ilkesinin Avrupa'nın gelişmesinde bir itici güç haline gelmesi, ancak tüm bu kesimlerin katkıları ile sağlanabilir.

AB politikalarını yönlendiren ilkeler tüm alanlar için stratejik planlama ve etki değerlendirmesi kavramlarını da içermektedir. Avrupa projesini gerçekleştirmenin karmaşıklığı, önümüzdeki dönemlerde birbirinden kopuk, kısa dönemli tedbirler yerine birbiri ile ilintilendirilmiş uzun dönemli stratejilerin gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Sürdürülebilirlik ve toplumsal bütünleşme ilkeleri, farkı siyaset ortamları arasındaki karşılıklı etkileşimleri tam olarak değerlendiren farklı bir düşünce tarzı gerektirir. Etki değerlendirmesi konusundaki yeni tedbirler bu yaklaşım değişikliğini yansıtmaktadır. Söz konusu değerlendirmeler, bir projenin olası sonuçlarının projenin kavramsal olarak geliştirilmesi aşamasında hesaplanmasına olanak vermekte böylelikle olumsuzlukların giderilmesine ilişkin önlemler mümkün olan en erken aşamada devreye sokulabilmektedir.

AB politikalarının gelecekte mimarlık boyutunu da içereceği yönünde biraz da olsa ümit veren bir gelişmeden daha söz edilebilir. Geçen yasama döneminde Avrupa Parlamentosu'nda bir Parlamenter Kentsel Politikalar Çalışma Grubu oluşturuldu. Bu, AB parlamenterleri için mevcut yaklaşımları biraraya toplayacak ve AB'nin kentsel ve bölgesel politikalarının bütünleştirilmiş bir resmini görebilmelerine olanak verecek tek bir kurumdan yararlanma olanağı sağlamaktadır. Tüm bu konular parlamentonun farklı komitelerinde ele alındığından, bütüncül görüntü kolayca yitirilebilir. Görülüyor ki, Avrupa Parlamentosu mimarlık dahil, kentsel konulara daha bütüncül ve daha eşgüdümlü bir şekilde yaklaşılma gereğini artık fark etmiştir. Şimdi umutla beklenen, bu girişimin genişlemiş Avrupa'nın yeni seçilen parlamentosu tarafından da sürdürülmesidir. Yeni yasama döneminin başlaması, kentsel canlandırma ve yenileme gibi öncelikli konuları da içeren ve belirli alanlara yoğunlaşacak bir gündemin hazırlanması için bir fırsattır. ■

15. KENTSEL PLANLAMA
politikaları çok derin etkilere sahip olduklarından, AB bünyesinde kentsel planlama, tasarım ve yönetim politikalarına ilişkin yürütülmekte olan katılımcı prosedürler tüm ilgili grupları içermeli, böylece sağlam temellere dayanan yönetim ilkelerine uygun bir şekilde, kentsel çevrenin kalitesi için ortak sorumluluk anlayışı oluşturulmalıdır.

Langhams Binası, Prag, Çek Cumhuriyeti
Mimar: Ladislav Lábus

Gerçekleşen İç Pazarda Tüketicinin Korunması

Aşırı ölçüdeki ya da yetersiz kalan yasal düzenlemelerin gereksiz bir yük oluşturacağı ve hizmetlerin serbest dolaşımı ve tüketici seçimleri açısından önemli engeller yaratacağı genel olarak kabul edilen bir görüş olsa da, profesyonel hizmetler söz konusu olduğunda yeterli, ayırım yapmayan ve iyi düşünülmüş yasal düzenlemeler hiç kuşkusuz hem tüketicinin ve hem de genel olarak toplumun yararınadır.

Hizmetler için İç Pazar Stratejisi 2003-2006'nın³¹ sistematik olarak uygulanabilmesi için, mevcut yasal düzenlemelerin akılcı olanları kesinlikle, yanlış anlaşılan bir uyum süreci gerçekleştirilmesi adına ortadan kaldırılmamalıdır. Gerek Topluluk içinde gerekse dış ticaret alanında yeni kazanılan serbestlik, AB'nin 2002-2006 dönemi Tüketici Politikası Stratejisi'ndeki³² taleplerin aleyhine işlememelidir.

İnşaat sektörü, yaşam çevresi üzerindeki önemli etkisi nedeniyle tüketiciler bağlamında özel bir sorumluluk taşımaktadır. Aslına bakılırsa, çok farklı düzeylerde sorumluluklar tanımlamak mümkündür. İnşaat sektörünün sunduğu hizmetlerin, ürünlerin veya yapıların tüketicinin taleplerinin karşılanmasını sağlaması gerekir. Mal sahibi ya da müşteri yaptığı yatırımın yaşam döngüsü çerçevesindeki maliyetinin gerek ekonomik gerekse çevresel açıdan doğru bir şekilde dengelendiğini görmelidir. Toplum, yetkili kamu kurumları tarafından kullanılan erk aracılığı ile tarafların içinde işlev göreceği yeterli ve uygun bir düzenleyici yasal çerçevenin varlığını sağlamalıdır. Tüm bu alanlar arasındaki bağları kuran belirleyici kişiler ve özellikle de mimarlar, ortaya herkesi tatmin edecek çözümler koymakla yükümlüdür.

Yeterli Yasal Düzenleme Gereği

Daha İyi Yasa Yapma yaklaşımı, doğru yönde atılan yararlı bir adımdır. Bu nedenle toplum üzerinde yukarıda tanımlanan türden etki yaratan profesyonel hizmetler için kayıtlı ticari haberleşme, mesleki muafiyet sigortası, ahlak kuralları ve iyi bir hizmet sağlanmasını garanti etmek için gereken kaynaklar gibi konuların özel bir dikkatle ele alınması gerekmektedir. Bu bakış açısı, "her mesleğin kendine özel kapsamı içinde, o mesleğin üyelerinin tarafsız, yetkin, dürüst ve sorumlu bir şekilde davranmasını sağlayan ve böylelikle verdikleri hizmetin kalitesini ve gerek müşterilerinin gerekse genel olarak toplumun yararına olmasını garanti eden ve toplumun çıkarlarını koruyan kuralların öneminin altını çizmektedir" diyen Avrupa Parlamentosu tarafından, serbest mesleklere ilişkin pazar düzenlemeleri ve rekabet kuralları konusundaki kararda³³ özellikle dile getirilmektedir.

Avrupa ülkelerinin çoğu, işverene ve kullanıcıya tutarlı bir kalite düzeyinin sunulabilmesi için mimarlık meslek pratiğini, mesleğin uygulanmasında ön koşul olan bir dizi kalite sağlayıcı ölçüte bağlamaktadır. Mesleki unvanın geçerli olduğu hallerde bu unvanın yasal olarak korunması, kabul edilmiş eğitim standartlarına ulaşıp

Eko Park, Varşova, Polonya. Mimarları: APA Kuryzowicz & Associates. Kazandığı ödül: Polonya Mimarlar Birliği Yarışması, Yılın Ödülü, 2002.

16. İŞVERENİN, yapılı çevrede bir projenin gerçekleştirilmesi için gerekli entelektüel hizmetlerin çeşidi ve maliyeti konusunda yeterince bilgilendirilmesini sağlamak için uygun bilgi sistemleri kurulmalı ve bu sistemlerin yasal çerçevesi Topluluk yasalarında çözümlenmelidir. Tarihsel bilgiye dayalı olanları da kapsayacak bu sistemler, iç pazardaki rekabetin düzgün bir şekilde sürmesini sağlamak için, işverenin farklı üreticiler tarafından sunulan hizmetlerin kaliteleri arasında karşılaştırmalı değerlendirme yapabilmesine olanak verecektir.

olmak, mesleki deneyimin kanıtlanması, yaşam boyu sürecek bir öğrenme süreci ve uyulmadığı takdirde meslek örgütlerine yaptırım hakkı da veren Davranış ve Ahlak Kurallarının kabul edilmesi gibi koşullarla sağlanmaktadır. Bu özellikleri diğer serbest mesleklerle paylaşan mimarlar için, Komisyon'un önerdiği yeni İç Pazarda Hizmetler Direktifi³⁴ ile kabul ettiği hizmetlere ilişkin kalite politikaları yaklaşımı özellikle önemlidir. Sunulan hizmetlerin kalitesi tek tek bütün ülkelerimizin vatandaşları ve bu ülkelerdeki kullanıcıların yaşam kalitesini doğrudan etkilediğinden, bu tür politikalar, yaşam çevresi bağlamında daha da anlamlı olmaktadır.

Yukarıda değindiğimiz, yasalarla düzenlenen ve korunan mesleklerin özelliklerinden biri de simetrik olmayan bilgi sorunudur. Bu, satıcının sunulan ürün ya da hizmet hakkında alıcıdan daha fazla bilgiye sahip olduğunu kabul eden ekonomik teorinin bir özelliğidir. İşverenler genellikle mimarlık hizmetinin verilebilmesi için gereken karmaşık bilgilere sahip olmadığı için, söz konusu kabul özellikle mimarlar için geçerlidir. İşverenin istediği hizmetin türü ve kapsamı çok kez tasarım süreci geliştikçe ortaya çıktığından, müşterinin alacağı hizmetin yaklaşık maliyetini bu sürecin en başında kestirmesi genellikle mümkün olamamaktadır.

Dolaşım ve Yeterliklerin Tanınması

Gerekli yetkinlik düzeyini sağlayan uygun bir temel eğitim ve öğrenim görmek ve kazanılan bilginin sürekli bir mesleki gelişim süreci ile canlı tutulması, sorumlu bir meslek adamının işveren veya tüketicinin beklediği güveni garanti edebilmesi için gereken ön koşullardır.

Birliğin, çok yetkin meslek adamlarının Avrupa Birliği içinde daha kolay dolaşabilmesini sağlamaya yönelik hedeflerinden biri de mesleki yeterliliğin sınırlar ötesinde tanınmasını basitleştirmek ve bu nitelikteki kişilerin Üye Devletlerde yerleşmeleri ve çalışabilmeleri için gereken koşulları daha esnek kılmaktır. Otomatik tanıma ve mesleklerin serbest dolaşımının olumlu yanları şu ana kadar vurgulanmıştır ve daha da öne çıkartılmalıdır. Komisyon'un önerdiği ve 2004 yılında hâlâ yasama süreci kapsamında görüşülmekte olan Mesleki Yeterliklerin Tanınması Direktifi³⁵, mimarlık alanında yeterliklerin karşılıklı tanınması ile ilgili "Mimarlar" Direktifi³⁶ dahil, yürürlükte olan genel ve sektörler kapsamındaki 15 eski Direktifi birleştirmektedir.

Yeni Direktifle hem eğitim standartları hem de kendi ülkesi dışında bir Üye Devlet'te oturmak ve mesleğini uygulamak isteyen kişilerin uyması gereken ölçütler belirlenecektir. Burada karşımıza uygulanacak deregülasyonun şu ana kadar elde edilmiş olan kalite standartlarını gevşetmesi riski çıkmaktadır. Bu risk, kişilerin ve hizmetlerin hiçbir kısıtlama olmaksızın serbest dolaşımını kendi başına iyi bir gelişme kabul ederek bu dolaşımı sağlayacak tedbirlerin hiç sorgulanmadan kabul edilmesi olasılığından kaynaklanmaktadır. Bir meslek adamı tarafından sunulan hizmetler eğer vatandaşların sağlığını ve güvenliğini etkiliyorsa ve eğer bu kişi hizmetini başka ülkelerde de sunacaksa, bu kişilerin kendi ülkeleri dışında bir Üye Devlet'te bulduklarının bildirilmesini zorunlu kılan bazı kuralların korunması gerekmektedir.

17. KİŞİLERİN VE HİZMETLERİN dolaşımı yoluyla kazanılan zenginliğe her zaman önem vermiş olan mimarlık mesleği, yüksek eğitim ve staj standartlarıyla desteklenecek serbest dolaşım hedefini ve bu dolaşımın yasal açıdan da tanımlanmasını sağlayacak koruyucu önlemleri desteklemektedir. Öte yandan, işverene sunulan hizmet kalitesi açısından karşılıklı tanıma, yalnızca düzgün bir şekilde değerlendirilecek ve üzerinde anlaşılacak yetkinlik düzeylerine dayalı olması halinde etkin olabilecektir.

18. ACE, BOLONYA MODELİYLE uyumlu bir şekilde üniversite düzeyinde minimum 5 yıllık eğitim üzerinde kurulu, yüksek kalitede mimarlık eğitiminin sürdürülmesini desteklemektedir. Bu eğitim, Mimarlar Direktifi'nin 3. maddesinde belirtilen bilgi ve beceri kazanımını sağlamalı ve eğitimi, mimarlık uygulamasına geçmeden önce en az iki yıllık bir pratik deneyim süreci izlemelidir. Bu yaklaşım, Uluslararası Mimarlar Birliği'nde oybirliğiyle kabul edilen mimarlık uygulaması için tavsiye edilen uluslararası standartlarla da uyum içindedir.

Bu bağlamda, gerek "Mimarlar" Direktifi gerekse önerilen "Yeterlik" Direktifi'nde ortak olan bir giriş kısmını hatırlamakta yarar vardır: "Mimari tasarım, yapıların kalitesi, bunların çevreleri ile uyumu, doğal ve yapılı çevreye saygı ve ortak ve bireysel kültürel miras gibi konular kamu yararını ilgilendiren konulardır. Bu nedenle, yeterliklerin karşılıklı tanınması, yeterli oldukları kabul edilen kişilerin mekânsal planlama, yapıların tasarımı, örgütlenmesi ve gerçekleştirilmesi, mimari mirasın korunması ve bu mirastan yararlanılması ve doğal dengelerin korunması alanlarında bireylerin, sosyal grupların ve yetkili makamların ihtiyaçlarını anlayacak ve bunları yorumlayabilecek kapasite olduklarını garanti edecek nitel ve nicel ölçütlere dayanmalıdır."

Mimarların önümüzdeki yıllarda bu konularda ve küresel pazarda yetkin ve rekabetçi olmaya devam edebilmeleri için yüksek bir yeterlik düzeyinin tutturulması ve sürdürülmesi esastır. Mimarlara şu anda verilmekte olan lisans eğitimi genellikle en az beş yıl sürmekte ve bunu birçok ülkede iki yıllık zorunlu bir pratik staj dönemi izlemektedir. Bu, Uluslararası Mimarlar Birliği tarafından oybirliği ile kabul edilen tavsiye niteliğindeki standartla da uyumludur.³⁷

Öğrencilerin sınırlar ötesi dolaşımı, 2010 yılında tek bir Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı yaratmayı öngören "Bolonya Süreci"nin ana hedeflerinden biridir. Burada amaçlanan yurtdışında sağlanan başarıların ve geçirilen sürelerin karşılıklı olarak tanınması ile öğrencilere eğitimlerinin odaklanacağı alanlarda ve bu eğitimi nerede görecekları konusunda daha büyük bir esneklik sağlamaktır. Bu, mimarlık mesleğine girişin ilk koşulunun 5 yıllık eğitim sonunda kazanılacak bir yeterlilik olması garanti altına alındığı sürece, bilgi yoğunluklu meslekler açısından son derece olumlu bir gelişmedir.

Bolonya Süreci tüm öğrencilere üçüncü öğretim kademesinde alacakları üç yıllık bir eğitim sonrasında "Lisans" derecesi verilmesini önermektedir. Bu, öğrencilerin dolaşımına ve yeterliliklerin ülkeden ülkeye aktarılmasına büyük ölçüde yardımcı olacak önemli bir yeniliktir ancak, bu tür bir yeterlilik mimarlık mesleğine girişi garanti eden mesleki bir yeterlilik olarak görülemez. Mimarlar için sadece üç yılda sağlanacak bilgiler mesleğin uygulanabilmesi açısından kesinlikle yeterli olamaz zira bir mimarın uğraşması gereken konular çoğu ancak deneyimle kazanılabilen daha yaygın belirli beceriler ve eğitim gerektirmektedir. ■

Fotoğraf: N Danielides

Greek Refinery Headquarters, Atina, Yunanistan. Mimarları: Alexandros N Tombazis ve Ortakları

19. MİMARLIĞIN toplum üzerindeki etkisi yaşam kalitesi üzerinde temel öneme sahiptir. Bundan hareketle, Mimarlar Direktifi'ndeki ilkelerin Mesleki Niteliklerin Tanınması üzerine önerilen yatay direktife dahil edilmesinin ardından mimarların eğitimine ilişkin üçlü görüşmelerin sürdürülmesi uygun olacaktır.

Bir Avrupa Mimarlık Politikasına Doğru

Daha önce de vurgulandığı gibi yönetim, yeni politikalar ve yasal düzenlemeler önerilirken hükümet, meslekler ve oluşturulmuş ağlar arasında etkin bir işbirliği sağlamanın siyasal yönlerinin dikkate alınmasına olanak verdiği için, önemli bir araçtır. Öte yandan kültür, ölçülebilir etkileri olan somut olmayan bir değerdir ve bütün politikaların bir parçası olması gereği, tartışmaya yer bırakmayan bir zorunluluktur.

**EUROPEAN FORUM FOR
ARCHITECTURAL POLICIES
FORUM EUROPÉEN DES
POLITIQUES ARCHITECTURALES**

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu

Bu Forum Üye Devletler arasında görüş alışverişini kolaylaştırmayı amaçlayan bir dizi girişimin somut ürünüdür. 1997 yılında, AB Başkanlığı Hollanda'da iken, Rotterdam'da "Mimarlık Politikaları için Uluslararası Konferans" düzenlendi. Mimarlık alanındaki konulara ilişkin bu işbirliği Finlandiya Başkanlığı sırasında 1999 yılında Paris'te Finlandiya ve Fransa'nın birlikte düzenlediği "Mimarlık için Avrupa Konferansı" ile sürdürüldü.

Paris toplantısının sonuçları, aralarında bu işbirliğini sürekli kılabilecek bir "Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu" oluşturulması da bulunan bir dizi yönlendirme ve öneri içeriyordu. Resmi olarak 2000 yılı Temmuz ayında Fransa'nın Başkanlık döneminde kurulan Forum, bakanlıkların, meslek örgütlerinin ve kültür kurumlarının temsilcilerini bir araya getirmektedir. Bu girişim mimari ve kentsel kalitenin teşviki konusunda ulusal görüş ve deneyimlerin paylaşılmasını, ortak tavırların tanımlanmasını ve ilgili Topluluk organları ile diyalog kurulmasını amaçlamaktadır. Forum Avrupa Birliği'nin farklı Üye Devletleri arasında mimarlık alanı ile ilgili etkin bir hükümetlerarası ağ işlevi görmeyi sürdürmektedir. Geçen yıllarda bilgi almaya ve bilgi alışverişine olanak veren ortak araçların oluşmasını olanaklı kıldığı gibi (örneğin www.architecture-forum.net adresindeki web sitesi) başvuru belgelerinin üretilmesi ve farklı AB Başkanlık dönemlerinde çeşitli toplantı ve seminerlerin düzenlenmesini de gerçekleştirmiştir. Forum aynı zamanda Avrupa'daki mimarlığın tanıtımı ve teşviki ile görevli çeşitli kültür kurumlarının GAUDI olarak bilinen ve "Culture 2000" programı tarafından finanse edilen bir işbirliği anlaşması çerçevesinde bir araya gelmelerine de olanak sağlamıştır.

Forumun eylemleri 1995 yılında Avrupa Mimarlar Konseyi'nin "Avrupa, Mimarlık ve Yarın" ³⁸ başlığı ile yayınladığı Beyaz Kitap'ın mantıksal bir uzantısıdır. Avrupa Mimarlar Konseyi bu Forum'un üye-

20. MIMARLIK, ülkelerimizden her birinin tarihi, kültürü ve yaşam dokusunun temel bir özelliğidir; vatandaşların gündelik yaşamında başlıca sanatsal ifade unsuru olarak, geleceğin mirasını da oluşturmaktadır. Aidiyet ve kimlik duyguları insan toplumu ve kültürünün önemli bir özelliğidir. Mimari ifadenin çoğunlukla bu kültürel ve toplumsal ihtiyaçların taşıyıcısı olması nedeniyle, bu etkilerin tasarımda yeterince yer alması önem kazanmaktadır.

sidir ve Forum'u mimarlığın Avrupa'da giderek daha başat bir şekilde yer almasının sağlanmasında önemli rol oynayabilecek ayrıcalıklı bir yapı olarak görmektedir.

Mimarlık, kentsel kimliğin bir parçası olarak giderek daha fazla kabul görse de, bugün bile AB'nin Kentsel Kalkınma Politikalarında yeterince yer almamaktadır. Ancak, 2001 yılında kabul edilen Kentsel ve Kırsal Çevrelerde Mimari Kalite³⁹ konulu Konsey Kararı ile önemli bir ilk adım atılmıştır ve bu karar büyük ölçüde Forum tarafından yürütülen ortak çalışmaların bir ürünüdür. Bu karar, değiştiği diğer hususların yanısıra Üye Devletleri, "mimarlık ve kentsel tasarımın tanıtılması ve bu konulardaki bilgilendirme gayretlerini arttırmak, işveren yetkili kurumları ve genel olarak halkı mimarlık, kent ve peyzaj kültürünü değerlendirebilecek şekilde bilinçlendirmek ve daha iyi yetiştirmek" yönünde teşvik etmektedir. Bu karar Fransa'nın girişimi ile Kültür Bakanları tarafından görüşülerek kabul edilmiş ve böylelikle gerek AB Kurumlarına gerekse Üye Devletlere güçlü bir mesaj aktarılmıştır. Karar çok kez farklı idareler ve kurumlar arasında parçacı bir şekilde ele alınan konuların yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa düzeyinde daha iyi bir işbirliği çerçevesine kavuşmasına olanak sağlamalıdır. 2004-2005 dönemine ilişkin programın zenginliği ve vermesi beklenen olumlu sonuçlara bakınca, Forum'un bu zorlu sorunların ele alınabileceği ideal bir konumda olduğu görülmektedir. ACE Forum'un bu dönem içinde çok önemli bir ilerleme kaydedeceği konusunda iyimser düşünmektedir.

Sonuç

ACE, Avrupa için bir mimarlık politikasının geliştirilmesi yoluna gidilmesi gerektiğini açıkça görmektedir. Bu kitap, Avrupa'nın mekânsal gelişmesinin günümüzde hangi kapsam içinde yer aldığını ortaya koymaktadır. Bugün karşımızda pek çok aşılması gereken zorlu sorun ve pek çok fırsat vardır ve ACE bunların her ikisi bağlamında da üstüne düşeni yapmayı amaçlamaktadır.

Öte yandan bu kitabın tartışma ortamını canlandırmasını ve mimarlığın tüm insanlarımızın yaşamındaki önemi konusunda daha fazla bilinç yaratmasını umuyoruz. Siz okuyucuları bu sayfalarda dile getirilen konular üzerinde düşünmeye ve güçlü ve iyi dengelenmiş bir mimarlık politikasından yararlanan bir Avrupa'ya giden süreçte ACE'ye destek vermeye çağırıyoruz. Eğer karar verici konumdaysanız ACE sizi ana mesajlardaki hedeflere ulaşmak için uğraş vermeye, çalışmalarınız sırasında bu mesajların içeriğini gözetmeye davet etmektedir. Eğer bir mimar ya da politikaların geliştirilmesinde veya içinde yaşanan çevrenin yaratılmasında rol alan bir meslek adamıysanız, sizden de omuzladığınız sorumlulukları tüm boyutları ile kavramanız beklenmektedir.

Tüm okurlar, bu metinde tartışılan konulara ilişkin görüş ya da eleştirilerini, konu kısmına "Policy Book - Remarks" yazarak info@ace-cae.org adresinden ACE'ye yollayabilirler. ■

21. ACE, Avrupa Konseyi'ne yaptığı çağrıda belirttiği üzere, mimari kalitenin ve mimarlık hizmetlerinin kendine özgü doğasının tüm AB politikaları, önlemleri ve programlarında dikkate alınması gerektiğine kararlı bir şekilde inanmakta ve Avrupa Mimarlık Politikası'nın oluşturulmasına doğru adım adım ilerlemektedir.

Anaokulu, Kematen, Avusturya
Mimar: Erich Gutmorgeth
Kazandığı ödül: Tyrol Mimarlık Ödülü, 1996.

Fotoğraf: Craig Kuhner

MİMARLIK POLİTİKALARI KAYNAKÇASI

(Ülkelere göre sınıflandırılmış bir seçkidir)

Avusturya:

Avusturya'da Mimarlık ve Yapı Kültürü Platformu (Plattform Architektur und Baukultur in Österreich)

30 Mart 2004 tarihinde gerçekleşen sözlü danışma toplantısı nedeni ile Avusturya Parlamentosu'na sunulan rapor. Bkz. www.architekturpolitik.at

Danimarka:

Danimarka Mimarlık Politikası (Danish Architecture Policy).

Yayın tarihi Mayıs 1994

Finlandiya:

Finlandiya Hükümeti'nin Mimarlık Politikası (Finnish Government's Architectural Policy).

Yayın tarihi 1999

Fransa:

Kamu İnşaatlarında Kalite Konusunda Oluşturulan Bakanlıklararası Misyon: Kamu İnşaatlarında Kalite (Inter-ministerial Mission of Quality in Public Construction: Quality in Public Construction).

Yayın tarihi 1999

Mimarlıkta Kaliteyi Desteklemek Amaçlı Ulusal Kampanya (National Campaign in Support of Architectural Quality). Kasım 2002-Haziran 2003. Kültür ve İletişim Bakanlığı. Bkz. <http://www.aimerlarchi.culture.fr/>

Almanya:

Ulusal Mimarlık ve Yapı Kültürü Girişimi (National Architecture and Building Culture Initiative)

Almanya'da Yapı Kültürü 1. Gelişme Raporu – Mevcut Durum, Gelişmeler ve Öneriler, Bonn, Mayıs 2002. ISBN 3-87994-061-4.

Almanya'da Yapı Kültürü 2. Gelişme Raporu – Veriler, Savlar ve Kavramlar. 2005 yılında basılacak.

Daha fazla bilgi için bkz: www.architektur-baukultur.de

İrlanda:

Mimarlık Konusunda Eylem 2002-2005 (Action on Architecture 2002-2005)

İrlanda Hükümeti'nin mimarlık politikasını destekleyen Eylem Planı. ISBN 0-7557-1323-0. Yayın tarihi Nisan 2002.

Mimarlık konusunda bir Hükümet Politikasının Geliştirilmesi: Bir Politika Çerçevesi ve Fikir Tartışması, 1996. Yayın tarihi 1996.

İtalya:

Mimar Kalite Yasası (Legge-quadro Sulla Qualita Architettonica)

Bakanlar Kurulu tarafından 2003 yılında kabul edildi.

Hollanda:

Hollanda Mimarlık Politikası 2001-2004 (Ontwerpen aan Nederland).

Yayın tarihi Ekim 2000. ISBN 90-122-08982-4

Norveç:

Norveç Hükümeti'nin Kültür Politikası: Mimarlık ve Tasarım

Yayın tarihi 2003

İskoçya:

İskoçya için bir Mimarlık Politikasının Geliştirilmesi (Development of a Policy on Architecture for Scotland)

ISBN: 1-84268-094-3. Yayın tarihi: 1999

İsveç:

Mimarlık, Biçim ve Tasarım için Eylem Programı (Framtidsformer)

Referans no: SOU 1998:117. Yayın tarihi 1998

Dipnotlar

- 1 Mevcut ulusal politikalar için kitabın sonundaki kaynakçaya bakınız.
- 2 KONSEY KARARI, referans no. 2001/C73/04 (OJEC)
- 3 Daha fazla bilgi için internette aşağıdaki adrese bakınız: http://europa.eu.int/comm/lisbon_strategy/index_en.html
- 4 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2003) 238 final
- 5 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2004) 002
- 6 Avrupa Birliği Konseyi'nin "Çok Yıllık Stratejik Program" başlıklı belgesi. Belge, 15896/03 referans numarası ile 8 Aralık 2003 tarihinde yayınlandı.
- 7 Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, Karar no. 1600/2002/EC
- 8 Avrupa İnşaat Sektörü Federasyonu (FIEC) tarafından Eylül 2003 tarihinde yayınlanan yıllık faaliyet raporu.
- 9 Yukarıdaki kaynak.
- 10 ECJ (Avrupa Adalet Divanı), "Adam" Davası, referans no. C-267/99
- 11 İş kurma hakkının ve hizmet sunma özgürlüğünün etkin olarak uygulanmasına olanak sağlayacak tedbirler dahil olmak üzere, Mimarlık alanında resmi olarak yeterliliği belgeleyen diploma, sertifika ve diğer kanıtların karşılıklı olarak tanınmasına ilişkin 10 Haziran 1985 tarihli KONSEY DİREKTİFİ (85/384/EC)
- 12 "Avrupa için Daha Fazla Araştırma: GSMH'nin %3'üne Doğru" başlıklı Komisyon Tebliği (Communication) referans no. COM(2002) 499
- 13 İnşaat Sektöründe Araştırma, Geliştirme ve Yenilikçilik için Avrupa Konseyi www.eccredi.org
- 14 Komisyon'un aşağıdaki adresteki web sitesine bakınız: www.europa.eu.int/comm/enterprise/construction/index.htm
- 15 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2004) 60 final
- 16 Bu grubun liderliğini, Komisyon'un Çevre Genel Müdürlüğü adına Avrupa Mimarlar Konseyi üstlenmiştir.
- 17 Direktif 2002/91/EC
- 18 Kitap yazıldığı sırada son referans numarası daha bilinmiyordu.
- 19 "Avrupa'da İnşaat Sektörü – 2002 Yılı Temel Verileri" FIEC, Avrupa İnşaat Sektörü Federasyonu yayını
- 20 http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp/ppp_en.pdf
- 21 COM(2003) 755 final
- 22 Bölgesel Politika Genel Müdürlüğü web sitesine bakınız: http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm
- 23 URBACT web sitesine bakınız: <http://www.urbact.org/srt/urbact/home>
- 24 Bölgesel Politika Genel Müdürlüğü web sitesine bakınız: http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm
- 25 Yukarıdaki kaynak, ayrıca Çevre Genel Müdürlüğü web sitesine bakınız: http://www.europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm
- 26 Aşağıdaki adresten Kentsel Çevre için Tematik Strateji hazırlık çalışmalarına bakınız: http://www.europa.eu.int/comm/environment/urban/preparatory_work.htm
- 27 http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/som_en.htm
- 28 Komisyon Tebliği (Communication) referans no. COM(2001) 428 final
- 29 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2002) 275(01)
- 30 Daha İyi Yasa Yapımı Konusunda Kurumlar Arası Anlaşma. Belge referans no. 2003/C 321/01
- 31 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2003) 238 final
- 32 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2002) 208 final
- 33 Avrupa Parlamentosu tarafından 16 Aralık 2003 tarihinde kabul edilen karar. Referans no. P5_TA-PROV(2003)0572
- 34 Komisyon Tebliği (Communication), referans no. COM(2004) 002 final
- 35 COM(2002) 119 final
- 36 Direktif 85/384/EEC
- 37 Mimarlık Pratiği için Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda UIA Mutabakat Metni. 1999 yılında Pekin'de kabul edilen metin.
- 38 ISBN no. 2.930164-00-x Birçok dile çevrilen kitap mimarlığın AB vatandaşları için önemi konusunda bilinçlenmenin artırılmasında etkili oldu.
- 39 KONSEY KARARI, referans no. 2001/C73/04 (OJEC)

Avrupa Mimarlar Konseyi'ne Üye Ülkeler

Avrupa Mimarlar Konseyi'ne üye ülkeler ve meslek kuruluşları

ALMANYA	Bundesarchitektenkammer www.bak.de Bund Deutscher Architekten www.bda-architekten.de Vereinigung Freischaffender Architekten Deutschlands www.vfa-architekten.de Bund Deutscher Baumeister www.baumeister-online.de
AVUSTURYA	Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten www.arching.at
BELÇİKA	Conseil National de l'Ordre des Architectes www.ordredesarchitectes.be Fédération Royale des Sociétés d'Architectes de Belgique
ÇEK CUMHURİYETİ	Ceska Komora Architektu www.cka.cc
DANİMARKA	Akademisk Arkitektforening www.arkitektforeningen.dk
ESTONYA	Eesti Arhitektide Liit www.arhliit.ee
FİNLANDİYA	Suomen Arkkitehtiliitto Finlands Arkitektförbund www.safa.fi
FRANSA	Conseil National de l'Ordre des Architectes www.architectes.org Union Nationale des Syndicats Français d'Architectes Syndicat de l'Architecture www.syndarch.com
HOLLANDA	Bond van Nederlandse Architecten www.bna.nl Stichting Bureau Architectenregister www.architectenregister.nl
İNGİLTERE	Architect's Registration Board www.arb.org.uk Royal Institute of British Architects www.riba.org
İSPANYA	Consejo Superior de los Colegios de Arquitectos de España www.arquinex.es
İSVEÇ	Sveriges Arkitekter www.arkitekt.se
İSVİÇRE	Conférence Suisse des Architectes www.csa-archi.ch
İRLANDA	Royal Institute of the Architects of Ireland www.riai.ie
İTALYA	Consiglio Nazionale degli Architetti Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori www.archiworld.it
KIBRIS	Cyprus Architects Association
LETONYA	Latvijas Arhitektu Savienība www.architektura.lv
LİTVANYA	Lietuvos Architektu Sąjunga www.alas-architektai.lt/
LÜKSEMBURG	Ordre des Architectes et Ingénieurs Conseils de Luxembourg Section Architectes www.oai.lu
MACARİSTAN	Magyar Építész Kamara www.mek.hu
MALTA	Kamra tal-Periti
NORVEÇ	Norske Arkitekters Landforbund www.mnal.no
POLONYA	Stowarzyszenie Architektów Polskich www.sarp.org.pl Krajowa Izba Architektów www.izbaarchitektow.pl
PORTEKİZ	Ordem dos Arquitectos www.oap.pt
SLOVENYA	Zbornica Za Arhitekturo In Prostor Slovenije
SLOVAKYA	Slovenskej Komory Architektov www.komarch.sk
YUNANİSTAN	Technical Chamber of Greece www.tee.gr Association of Greek Architects www.sadas-pea.gr
Gözlemci Üyeler	
ACCEE	Architects' Council of Central & Eastern Europe (Orta ve Doğu Avrupa Mimarlar Konseyi)
BULGARİSTAN	Union of Architects in Bulgaria www.bulgarianarchitects.org
ROMANYA	Ordinul Arhitecților Din Romania
TÜRKİYE	Mimarlar Odası www.mimarlarodasi.org.tr

